KAREN BORNEMAN

HJALMAR BERGSTRØM

KAREN BORNEMAN

SKUESPIL I FIRE AKTER

TREDIE OPLAG

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1907

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

PERSONERNE

KRISTEN BORNEMAN, Professor i Theologi.
CECILIE, hans Hustru.
KAREN, Journalistinde } deres Børn.
PETER, Stud. jur. } deres Børn.
THORA } deres Børn.
Dr. SCHOU, Huslæge.
STRANDGAARD, Billedhugger.
HANSINE MØLLER.
EN MORGENPIGE.
EN MASKINSKRIVENDE DAME.

Handlingen foregaar i Professor BORNEMANS Hjem og varer fra om Morgenen til hen paa Eftermiddagen. Vor Tid.

FØRSTE AKT

Spisestuen. I Baggrunden Dobbeltdør ud til en Korridor. I venstre Baggrundshjørne skraatstillet Buffet. I højre Baggrundshjørne skraat halvandenfags Vindu til Gaarden. Foran dette et Anrettebord. Midt paa venstre Sidevæg Dobbeltdør ind til Dagligstuen, længere fremme et Dækketøjsskab. Midt paa højre Sidevæg en Majolikaovn. Mellem denne og Vinduet en Enkeltdør. I Nærheden af Ovnen, længere fremme, et Par magelige Stole. Midt i Stuen rundt Spisebord, hvorpaa en snurrende Temaskine, Tepotte osv. Gaskrone i Loftet — et enkelt Blus er tændt. Spisestuestole. Møblerne gør et gammelt, hyggeligt Indtryk.

Det er en mørk Morgen i Oktobermaaned.

Ved Spisebordet sidder MORGENPIGEN, en usseltudseende fjortenaars Tøs, med Albuerne paa Bordet og Tommelfingrene i Ørerne, fordybet i Læsningen af Morgenavisen.

HANSINE MØLLER, en Pige i Fyrrerne, kommer ind gennem Baggrundsdøren med en Bakke, hvorpaa Kopper, Tallerkener osv.

HANSINE

Nu har jeg set det med! Sidder ikke Tøsen der og læser Avis i Stedet for at bestille noget! Maa jeg spørge, hvad tror hun, hun er Morgenpige for?

MORGENPIGEN

(kaster Bladet foragteligt fra sig)

Det var saamænd ogsaa noget at misunde mig, Gamle. Nej, maa jeg bede om Smaabladene.

HANSINE

(sætter Bakken fra sig)

Den Tone vil jeg nok have mig fribedt, skal *vi* to arbejde sammen.

MORGENPIGEN

Arbejde sammen! De er vist forfærdelig gammel, Møller — fra inden Slaveriets Afskaffelse.

HANSINE

Ja, man har jo Gudskelov *nogen* Erfaring fremfor saadan en Snotunge. Værsgod, læg Avisen ordentlig sammen og sæt Kopper rundt!

MORGENPIGEN

(tager trevent fat)

Erfaring — jo pyt! De ved nok ikke af, at jeg er forlovet, Møller.

HANSINE

Forlovet!

MORGENPIGEN

Det er nok mer, end De har været.

HANSINE

Og hvem er den — lykkelige, om man tør være saa fri?

MORGENPIGEN

Hvad kommer det Dem ved? — Han er Styrmand.

HANSINE

Naa, det er altsaa en Skibsdreng, hun fjoller med.

MORGENPIGEN

Han *skal* være Styrmand, at De ved det.

HANSINE

Hvorfor ligger hun for Resten ikke her om Natten i Stedet for at komme drivende paa sin Plads ved 8—9 Tiden, ligesom det passer hende?

MORGENPIGEN

Ligge her om Natten — nej Tak, jeg holder ikke af at blive overfaldet.

HANSINE

Hvad for noget?

MORGENPIGEN

Gud — ved De ikke det, Møller! Det var jo derfor, Sofie kom væk, og De kom igen her i Huset.

HANSINE

Hvad for noget Sludder?

MORGENPIGEN

Gud — forleden Nat, bedst som Sofie ligger i sin dybeste Søvn, kommer Studenten hjem, gaar ind i Pigekammeret og vil overfalde eller det som værre er, Sofie. Sofie hvinede og sprang ud af Sengen i bar Særk. Professoren kommer til og Fruen — Skandale! Det var lige det, det ikke kom i Bladene. Næste Dag maatte Sofie væk, og saa var det jo, vi kom til at tænke paa Dem, Møller. De har jo tjent her før, og det skulde jo helst være en meget gammel en. Sofie har selv fortalt mig det.

HANSINE

(med betænksom Mine)

Naa, han er blevet af den Slags, den lille Peter. Hm — sig mig, du, hvor længe havde Sofie konditioneret her?

MORGENPIGEN

Hvad for noget?

HANSINE

Hvor længe havde Sofie tjent her i Huset, mener jeg?

MORGENPIGEN

Hvor skulde jeg vide det fra? Hun var her, da jeg kom, og det er over en Maaned siden.

HANSINE

(mystisk)

Du har aldrig hørt hende tale om Frøken Gertrud?

MORGENPIGEN

Hvad for en Frøken?

HANSINE

En af Døtrene her.

MORGENPIGEN

Er her en Datter til?

HANSINE

(nikker hemmelighedsfuldt)

En syg Datter, som er indlagt for inkurabel paa Anstalten ved Middelfart.

MORGENPIGEN

(dybt interesseret)

Gud, Møller — fortæl, fortæl! Jeg er saa spændt.

HANSINE

Hsj — der er Fruen!

MORGENPIGEN

(gaar ærgerlig ud gennem Baggrundsdøren)

FRU BORNEMAN

(en stilfærdig, hyggelig Dame midt i Halvtredserne, kommer ind fra venstre)

God Morgen, Hansine.

HANSINE

God Morgen, Frue.

FRU BORNEMAN

Naa, hvordan føler De Dem saa tilpas her igen?

HANSINE

Jo, Tak, Frue — det er jo, ligesom man var kommet hjem igen. En Hotelplads har jo sin Interesse — der er jo hver Dag denne Spænding med Drikkepengene —

men et Hjem er og bliver dog et Hjem. (Tager et Brev frem af den indløbne Post, der ligger foran Professorens Plads ved Spisebordet). Her er for Resten Brev til Fruen.

FRU BORNEMAN

Tak, ikke nu. Hansine har nok glemt, at vi aldrig læser Post her i Huset før efter Morgenandagten.

HANSINE

Det er sandt, det er jo Te med Morgenbøn her. Paa Hotellet var det nu altid Kaffe complet med Honning. (Gaar hen imod Baggrunden, men vender sig ved Døren). Det er sandt, tror Professorinden ikke, det var bedst, at Sovekammergardinerne kom med i Vask — jeg synes, de trænger til det?

FRU BORNEMAN

Jo, lad dem det. Og saa sørger De nok for, at alt er i Orden i Kælderen til i Morgen — lige til at tænde op.

HANSINE

Javel! (Ud gennem Baggrundsdøren).

Professor Borneman

(kommer ind fra højre. Han er fyldt de fem og tres, hvidhaaret, skægløs. Hans lyse Øjne gør et tænkende, men virkelighedsfjernt Indtryk)

God Morgen, lille Mor, god Morgen.

Fru Borneman

(i Færd med at lave Te)

God Morgen, min Ven. Har du sovet godt?

Prof. Borneman

Aa nej, det kan jeg ikke sige. Hver Gang jeg laa vaagen, har jeg maattet tænke paa vores stakkels Gertrud —

Fru Borneman

Ja, Gud give, vi maatte faa noget godt at høre i Dag — men jeg tør næsten ikke tro det.

Prof. Borneman

(med et Suk)

Der er vel desværre ikke synderligt Haab i den Retning — Gud bedre det. Hvornaar venter du Doktor Schou?

Fru Borneman

Engang i Løbet af Dagen — nærmere ved jeg ikke. Han mente ikke, han vilde naa tilbage igen før med sidste Tog i Gaar.

PROF. BORNEMAN

Det var i Sandhed venligt af ham at gøre os den Tjeneste.

FRU BORNEMAN

Jeg var ogsaa glad, da han tilbød at tage derover. En Læge faar sikkert ganske anderledes indgaaende Besked, end naar en af os andre taler med Overlægen.

PROF. BORNEMAN

Doktor Schou er overhovedet en meget behagelig Mand at have til Huslæge.

FRU BORNEMAN

Du syntes ellers ikke saa godt om ham til at begynde med, husker jeg.

PROF. BORNEMAN

Det var nærmest hans offentlige Optræden, der ikke rigtig huede mig.

FRU BORNEMAN

Er det Ligbrændingssagen, du tænker paa?

PROF. BORNEMAN

Ogsaa den. Jeg har ikke noget imod, at man i rent humane Spørgsmaal indtager et

humant Standpunkt, men han var der med i noget og sammen med Personer, der gjorde, at det hele kom til at smage lidt af en bevidst fjendtlig Holdning lige overfor Kristendommen. Men personlig, synes jeg, han gør et meget behageligt og meget bravt Indtryk, ikke særlig munter —

FRU BORNEMAN

Det er jo ogsaa trist nok at gaa rundt og være Enkemand i hans Alder.

PROF. BORNEMAN

Ja naturligvis. (Ser paa sit Ur) Hør, jeg haaber da, Børnene er oppe. Jeg har Forelæsning Klokken 10.

FRU BORNEMAN

De er her vist straks. (Efter kort Pause) Jeg er for Resten helt glad ved at høre dig udtale dig saa anerkendende om Dr. Schou.

PROF. BORNEMAN

Saa, hvorfor det?

FRU BORNEMAN

(med et lidt forlegent Smil)

Jo — ja, jeg ved naturligvis ikke, om jeg har set helt rigtigt — men det skulde undre

mig, om han ikke saa smaat har begyndt at kaste sine Øjne paa Karen.

PROF. BORNEMAN

Paa Karen!

FRU BORNEMAN

Jeg synes, det kunde se saadan ud. Jeg tror for Eksempel nok, han gjorde lidt vel meget ud af hendes Bronkitis i Foraaret. Han var her næsten hver Dag i al den Tid. Og nu hans Tilbud om at tage ud og høre til Gertrud —

PROF. BORNEMAN

Skulde det være muligt!

FRU BORNEMAN

Jeg har ogsaa lagt Mærke til Karen i den senere Tid. Han har aldeles bestemt gjort Indtryk paa hende.

PROF. BORNEMAN

Nej da — ser vi det, ser vi det! Ja, det vil jeg sige dig ganske ærligt, jeg vilde af mange Grunde føle en svær og ansvarsfuld Byrde taget fra mig, hvis Karen blev vel forsørget.

FRU BORNEMAN

Først og fremmest burde vi da glæde os paa hendes egne Vegne.

PROF. BORNEMAN

Det bør os naturligvis at tænke saa, lille Mor, det bør os. Men jeg var ikke ærlig, hvis jeg ikke bekendte, at netop naar Talen er om Karen, vilde jeg føle mig *personlig* meget lettet ved at vide hende vel ude af alt det, hun er oppe i.

FRU BORNEMAN

Jeg synes ikke, der er noget at sige Karen paa. Hun er en brav og arbejdsom Pige — hvad du ellers kan have imod hendes Interesser.

PROF. BORNEMAN

Paa Bunden, ja — der tror jeg ogsaa gerne, hun er Bravheden selv. Men naar jeg tænker paa vores andre Børn — ja, stakkels Gertrud maa jeg jo desværre undtage — men de andre, saa har vi jo ikke haft andet end Glæde af dem.

FRU BORNEMAN
(smilende)

Peter?

PROF. BORNEMAN

Jeg vil ikke tænke mere paa den dumme Historie med Peter. Han er saa ung endnu, og Sofie var en grim Pige at have i Huset. Men nu Selma — fast ansat Kommunelærerinde, og vores lille Elsa — Sygeplejerske — det er dog skønne Gerninger for en Kvinde. Men Karen, som vi endda ofrede Studentereksamen paa —

FRU BORNEMAN

Hun var jo det bedste Hoved af dem.

PROF. BORNEMAN

Uden Tvivl, men at hun skulde ende som Journalist med alt, hvad dermed følger — det huer mig ikke, Cecilie, det huer mig ikke.

FRU BORNEMAN

Du maa huske, Tiden er blevet anderledes, end da vi var unge.

PROF. BORNEMAN

En ung Pige af god og gammelkendt Familie, der tilbringer det meste af Nætterne paa et Redaktionskontor, og paa hvad for et Blads Kontor?

FRU BORNEMAN

Hun siger, de dygtigste Penne er samlede der. Det er en Ære at skrive i det Blad, siger hun.

PROF. BORNEMAN

Et rigtig ondartet Blad er det — men lad nu det være, hvad det være vilde — men hendes *Oversættelser* —

FRU BORNEMAN

Jeg har set dem rosende omtalt.

PROF. BORNEMAN

Det er jo slet ikke det, Cecilie — men hvad er det for Bøger, hun oversætter! Rigtig ækel Smudslitteratur, om hvis Eksistens en ærbar ung Pige ikke engang burde have nogen Anelse.

FRU BORNEMAN

Det er Verdenslitteraturens store Navne, siger hun.

PROF. BORNEMAN

(ærgerlig)

Ja, det raaber ogsaa hendes Forlægger op om, og han har endda den Taktløshed, hver

Gang hun udgiver noget, at faa indsmuglet i Bladene, at Oversætterinden er en Datter af den bekendte Professor i Theologi ved Universitetet Kristen Borneman, saa at *jeg* med *mit* Navn og *min* Autoritet ligesom kommer til at støtte de Herrer Maupassant og Zola og hvad ellers de Gadedrenge hedder. Ja, undskyld min Heftighed, men det er mig sandelig højst ubehageligt.

FRU BORNEMAN

Jeg synes ellers ikke, forstandige Folk med mindste Skygge af Ret kan gøre dig ansvarlig for, hvad en voksen Datter oversætter paa Bestilling af en Boghandler.

PROF. BORNEMAN

Direkte maaske ikke, men indirekte, kære, indirekte har jeg haft adskillige Ubehageligheder deraf. Ved mine Forelæsninger paa Universitetet — og selv blandt theologiske Studenter findes der jo Galfrandser — er der to Gange hændt mig det ubehagelige, at den uanstændigste af de Bøger, Karen har oversat, har circuleret rundt i Timen oven paa Bordene med Karen Bornemans Navn paa Omslaget — ganske tydeligt i den Hensigt, at jeg skulde bemærke det og blive

konfunderet derved. Du kan ikke tro, hvor det var mig ubehageligt, og jeg kunde jo ikke gribe ind. Jeg havde samme Fornemmelse af, at Karen var offentlig prostitueret, som forleden Dag, da jeg var oppe paa Kunstudstillingen — ja, det har jeg ikke engang villet fortælle dig.

FRU BORNEMAN

Hvad var det?

PROF. BORNEMAN

Aa, det var naturligvis i Realiteten ikke noget, men der fandtes altsaa blandt Skulpturerne en Statue i Legemsstørrelse, forestillende en ung, nøgen Kvinde, endda et ret frækt Arbejde, som jeg knebent forstaar, Udstillingskomiteen har ladet slippe med — naa, men du kan i hvert Fald tænke dig min ubehagelige Forbauselse, da jeg opdager, at Hovedet har en tilfældig, men meget mærkelig Portrætlighed med Karen. Aldeles hendes Ansigt.

FRU BORNEMAN

(forundret)

Paa Udstillingen nu — et Billedhuggerarbejde — det var da mærkeligt.

PROF. BORNEMAN

Ja, saadan noget kan jo ske, det kan jo ingen gardere sig imod. Men jeg fik altsaa, forsikrer jeg dig, akkurat den samme ækle Fornemmelse som de Par Gange paa Forelæsningerne. Den uanstændige Statue blev for mig ligesom et synligt Udtryk for, hvordan honnette Folk maa betragte Karen — offentlig blameret.

FRU BORNEMAN

(efter en kort Pause)

Ja, jeg ved ikke, Kristen, om vi Forældre af den Slags Bekvemmelighedshensyn har Lov til at lægge vore Børn nogen Hindring i Vejen for, hvad de tager sig til. Jeg synes det ikke.

PROF. BORNEMAN

Det er saa vanskeligt saadan noget — jeg indrømmer det — naar ens Børn er henvist til at ernære sig selv. Men *noget* Hensyn kunde de jo nok tage. Nej, jeg siger, blev Karen gift med en hæderlig Mand —

FRU BORNEMAN

(standser ham)

Hm!

KAREN

(ind fra venstre. Otteogtyveaarig; fint, kultiveret Ydre. Morgenfrisk, fornøjet)

God Morgen!

PROF. BORNEMAN

God Morgen.

FRU BORNEMAN

God Morgen, Karen.

(Pause)

KAREN

(pludselig alvorlig)

I er saa tavse, synes jeg. Der er da ikke — har Dr. Schou været her i Aftes?

FRU BORNEMAN

Nej, jeg venter ham først i Dag.

KAREN

Naa, jeg troede maaske — (gaar hen til Spisebordet og kigger paa Posten).

FRU BORNEMAN

(advarende)

Karen, du ved nok, Fader holder ikke af det *inden* —

KAREN

(lægger et Brev)

Det kan da ikke være nogen Helligbrøde at se *udenpaa* Brevene.

FRU BORNEMAN

(misbilligende)

Karen!

KAREN

(ser paa Professoren)

Se lidt glad ud, Fader! Jeg er ikke saa slem, som jeg lader. (Hen til ham) Har du aldrig som ung været saadan rigtig morgenglad?

PROF. BORNEMAN

Jeg har hver Morgen, jeg har levet, følt en dyb Glæde og Taknemlighed over, at en ny Dag forundtes mig — og det baade i onde og gode Tider.

KAREN

Du tror altsaa ikke, Vorherre er tilfreds med, at man bare saadan i al Almindelighed er glad over Livet? (Med pludselig Overgang) Men hvor du ser træt ud, Fader — har du det ikke godt?

PROF. BORNEMAN

Det har været lidt smaat med Søvnen i Nat.

(PETER og THORA støjende ind fra venstre. THORA, der kommer først, søger at holde Døren fast og spærre for PETER. Saa slipper hun pludselig, saa denne farer ind med fuld Kraft. PETER er tyve Aar, THORA er seksten.)

FRU BORNEMAN

Børn, Børn — I ved, Fader holder ikke af det *inden!*

(Alle tager stille Plads ved Bordet. Baggrundspladsen er PROFESSORENS. Til venstre sidder FRU BORNEMAN og PETER, til højre KAREN og THORA.)

PROF. BORNEMAN

Saa, Børn, saa er vi stille og beder hver for sig!

(Han skjuler sit Ansigt i sine Hænder til stille Andagt. FRU BORNEMAN sidder med foldede Hænder og sænket Hoved. KAREN ser stille frem for sig. PETER skærer snart i al Lumskelighed Ansigter til THORA, der trods de foldede Hænder har Besvær med at holde sig alvorlig. Efter Andagten skænker FRU BORNEMAN Te.)

PROF. BORNEMAN

(der har løbet et Brev igennem, holdende det tæt op for Øjnene)

Nej da. Ser vi det!

THORA

Fader, det er noget godt — det kan jeg se paa dig.

FRU BORNEMAN

Hvad er det, Fader — du ser saa oplivet ud?

PROF. BORNEMAN

Det er saamænd fra min Forlægger. Tænk jer, „Ægteskabet og den kristelige Moral“ er udsolgt og skal i nyt Oplag. Ja, det er 800 Kroner, lille Mor.

FRU BORNEMAN

Hvad siger I, Børn!

THORA

Jeg siger en ny Kaabe til mig!

PETER

Og jeg siger: Længe leve Ægteskabet og den kristelige Mo— (tager sig i det).

THORA

(fnisende)

Sofi—

(PETER træder hende paa Foden under Bordet.)

PROF. BORNEMAN

(der igen har læst Brevet)

Ja, det maa jeg sige, der har været en sjælden Velsignelse ved det Værk.

KAREN

Hvad staar der i dit Brev, Moder — du ser saa mellemfornøjet ud? Er det ikke fra Henrik?

FRU BORNEMAN
(endnu i Brevet)

Jo, det er saamænd fra jeres Broder, Henrik, Vængeby Præstegaard. Han har faaet en lille Dreng paa 7 Pund.

PROF. BORNEMAN
(glad)

Nej, har han det!

PETER

Han er om sig.

FRU BORNEMAN

Og til Slut beder han, om vi ikke kunde laane ham 1000 Kroner — han vil gerne forrente dem, skriver han.

(Trykkende Pause.)

PETER

Hm!

THORA

Der røg den Kaabe!

PROF. BORNEMAN

1000 Kroner?

FRU BORNEMAN

Ja.

PROF. BORNEMAN

Jeg vil dog ind og have mine Briller og selv læse, hvad han skriver. (Rejser sig, medtagende Brevet.)

KAREN

Skal jeg ikke hente dem til dig, Fader?

PROF. BORNEMAN

Nej Tak, min Pige, du kan ikke finde dem. (Ud til højre.)

THORA

(da Faderen er vel ud af Stuen)

7 Pund — er det noget videre?

PETER

Det er skam meget af den Slags.

FRU BORNEMAN

(ryster paa Hovedet)

Peter!

KAREN

Det er altsaa den femte, der nu er kommet — paa seks Aar.

FRU BORNEMAN

(med et let Suk)

Ja, jeg forstaar ikke, hvordan han over-

hovedet tænker at skulle klare sig med en Børneflok og det lille Kald.

PETER

Han lever ogsaa stik imod al Statistik.

FRU BORNEMAN

Hvad mener du?

PETER

(vigtig)

Statistiken lærer os, at Børnefødslernes Antal staar i ligefremt Forhold til den økonomiske Status.

THORA

(fniser glad)

FRU BORNEMAN

Bare du ikke bliver for lærd, lille Peter. — Her er ogsaa Brev til dig, Thora.

THORA

(ivrig)

Brev til mig?

PETER

(snapper Brevet ud af Haanden paa Moderen)

Hm — hm! Det er en Herrehaand — det er tydeligt at se!

THORA
(rapt)
Saa er det fra Kathinka — hun skriver som et Mandfolk!

PETER
(føler paa Brevet)
Hm — og der er Fotografi indeni.

THORA
Kom med Brevet, Dreng!

PETER
Skal vi se Kathinka — hun *ligner* maaske ogsaa et Mandfolk, hvad?

THORA
Du skulde nødig, Peter. Du har nok glemt So—

(Da PROF. BORNEMAN i det samme kommer ind igen, forstummer al Lystighed, og PETER udleverer Brevet, som THORA i en Fart stikker til sig.)

PROF. BORNEMAN
Ja, det var altsaa et dobbelt Held med det ny Oplag af „Ægteskabet og den kristelige Moral“.

FRU BORNEMAN
Ja, saadan set. — Vil du ikke have mere Te, Fader?

PROF. BORNEMAN

Nej Tak, min Ven.

(Familien rejser sig fra Tebordet.)

PROF. BORNEMAN

Jeg synes ogsaa, du har faaet Brev, Karen.

KAREN

(der staar i Tanker for sig selv med et Brev i Haanden)

Ja.

FRU BORNEMAN

(søgende Professorens Øjne)

Det er maaske Hemmeligheder, Fader ...

KAREN

Nej, det er ogsaa et Forlæggerbrev.

PROF. BORNEMAN

(forstemt)

Ja saa.

PETER

(mest henvendt til den taknemlige THORA)

„Jeannes Brudenat“ skal maaske ogsaa i nyt Oplag?

FRU BORNEMAN

Det var vel noget godt, Karen?

KAREN

Min Forlægger foreslaar mig at oversætte

Anatole Frances' Værker. Det er jo et betydeligt og meget ærefuldt Arbejde — men —

FRU BORNEMAN

Men hvad for noget?

KAREN

Han forlanger for Reklamens Skyld, at jeg bryder op straks og bosætter mig i Paris, saa længe det staar paa.

PROF. BORNEMAN

For Reklamens Skyld — hvad skal det sige?

KAREN

Jo — sammen med Subskriptionsindbydelsen vil han saa lade indrykke i Bladene, at Oversætterinden tager fast Bopæl i Paris for at være paa Stedet og konferere med Forfatteren. Han vil saa sende mig 300 Kr. fast om Maaneden.

FRU BORNEMAN

Skal du rejse?

KAREN

(gør en Bevægelse, som om hun ikke vidste, hvad hun vil svare)

THORA

(med himmelvendte Øjne)

Paris!

PETER

300 Kroner om Maaneden — der er *nogen*, der har det godt!

PROF. BORNEMAN

Sig mig, Karen, hvad Slags Forfatter er denne — (har glemt Navnet)

KAREN

Anatole France —

PROF. BORNEMAN

Ja.

KAREN

Det er ikke saadan til at sige med et Par Ord, men han regnes allerede til Klassikerne.

PETER

Det er saadan i den mere moralske Genre. Jeg har læst en af hans Bøger — jeg blev ligesom et bedre Menneske af det.

THORA

Uh, hvor jeg kan misunde dig, Karen. Paris! „Gudbevares, hvor alting er stort i Paris —"

FRU BORNEMAN

(ser fast paa KAREN)

Jeg synes ikke, du selv ser rigtig glad ud

ved Tanken, Karen. Sidste Gang, du skulde til Paris, var du anderledes optagen af det.

KAREN

Aa, jeg ved ikke. Det kommer mig noget overraskende med den pludselige Rejse. Men nu faar jeg se —

(PROF. BORNEMAN og FRU BORNEMAN veksler forstaaende Blikke.)

PROF. BORNEMAN

(der har raadført sig med Uret)

Naa, god Morgen, Børn.

FRU BORNEMAN

Vent et Øjeblik, Fader, jeg gaar med. Jeg vil gerne have nogle Ærinder overstaaet for at være hjemme, til Dr. Schou kommer.

(PROF. BORNEMAN ud gennem Baggrunden. FRU BORNEMAN og THORA ud til venstre.)

MORGENPIGEN

(ind)

(Mens hun tager af Bordet, stiller PETER sig op og stirrer stift paa hende. Hun ser meget muggen ud til Gengæld. KAREN sidder et Øjeblik i sine egne Tanker.)

PETER

(fortabt i Beskuelsen af MORGENPIGEN under hver af hendes Bevægelser)

Sikken Ungdom der vokser op! Jeg siger, hvem der var saadan situeret, at han kunde

gifte sig *straks!* Men Frøkenen *er* vel allerede forlovet —

MORGENPIGEN

(fniser, men tager sig straks i det og ser igen meget fornærmet ud)

PETER

Jeg tænkte det nok. Overtegnet. Men man kan maaske gøre sig Haab om at komme paa Supplementlisten. — Maa jeg ikke hjælpe Frøkenen?

(Han aabner Baggrundsdøren højtideligt for hende)

KAREN

Bryd dig bare ikke om ham, Laura, og bliv ude. Jeg skal nok tage Dugen af.

(KAREN sætter Maskinen paa Plads og børster Krummer af Dugen. PETER fløjter.)

KAREN

Hjælp med her! (De hjælpes om Dugen. PETER fløjter og gør Dansetrin). Du har dog et velsignet Humør, Peter.

PETER

Jeg Humør — ikke Spor. Det er bare udenpaa. Nej, dertil er min Tilværelse sgu for begrædelig.

KAREN

Naa hvad — du lider vel ingen Nød.

PETER

Ja, hvad for Fornøjelser synes du egentlig jeg har?

KAREN

Hvorfor tager du heller aldrig nogen Venner hjem, saa kom du jo ogsaa noget mere ud?

PETER

Det var ogsaa et Sted at tage Venner hjem. Ved du, hvad de kalder Menagen her?

KAREN

Nej.

PETER

„Helligaandshuset“. De var her jo engang til Middag med Bordbøn.

KAREN

Det tog de vel ingen Skade af.

PETER

Du, Karen, jeg er rigtig ked af, at du skal rejse.

KAREN

Saa — hvorfor det?

PETER

Du er da ligesom et aabent Vindu her i Huset. Puh, naar jeg tænker saadan frem i Tiden paa vores daglige Liv og paa vores Søndagaftener. Kender du noget værre? Der sidder Broder Adolf og ser sur ud. To og tredive Aar, cand. mag. og Timelærer, 2500 Kroner om Aaret, skal op Mandag Morgen Kl. 8 og tæve Unger. Der sidder Selma, allerede gammel Jomfru og Kommunelærerinde, skal op næste Morgen Kl. 8. Der sidder Elsa og stinker af Karbol, skal op næste Morgen Kl. 8.

KAREN

(fortsætter spøgende)

Og der sidder Karen, med Blæk paa Fingrene — heller ikke nogen Aarsunge.

PETER

Du *virker* da ikke som en gammel Jomfru.

KAREN

Tak for den!

PETER

Jeg gad nok vide, hvor mange hundrede Søndagaftener man endnu skal sidde og glo saadan. Er det Liv? Jeg havde mest Lyst til at stikke af.

KAREN

Hvorhen?

PETER

Kina, Japan, Sydafrika — lige meget hvor. Ved du, hvad jeg har regnet ud?

KAREN

Naa?

PETER

Jeg er tyve Aar, juridisk Student, normalt begavet, jævnt flittig — og der vil gaa tyve Aar til, inden jeg kan ernære mig selv, Kone og Børn. Det er statistisk!

KAREN

Saa er det jo godt, du ingen Kone og Børn har.

PETER

Det er aldeles ikke godt for et Menneske i min Alder. Det var netop nu, jeg skulde have en Kone. Er jeg først fyrre, saa kan det sgu være det samme. (Heftigt.) Nej nu, nu, nu!

KAREN

(med et venligt Smil)

Du er jo forelsket, Peter.

PETER
(sværmerisk)

Kender du Ellen Hall?

KAREN
(ryster paa Hovedet)

Hvor gammel er hun?

PETER
(med festlig Klang i Stemmen)

Atten Aar! (Stille betagen) Karen — hver Aften, inden jeg falder i Søvn, og hver Morgen, naar jeg vaagner — med et Suk og saa er det jo alligevel haabløst alt sammen.

KAREN

Ja, hun bliver altsaa otte og tredive til den Tid!

PETER

Isj! Men der maa være en Fejl et eller andet Sted i Verdensmekanismen. Jeg vil se efter i Statistiken.

KAREN

Ja, find Fejlen, Peter! (Slukker Blusset over Spisebordet.)

PETER

Naa, det var Manuduktøren. (Standser ved Vinduet og ser ud i Ruskregnen.) Sikken et Vejr — sikken et Land! Puh!

KAREN

Skal jeg give dig et godt Raad, min Dreng?

PETER

Et godt Raad?

KAREN

Du vilde altsaa gerne tjene nogle Penge straks, flytte hjemmefra og nyde Livet?

PETER

Hvad er det for Tider, du opruller for mig!

KAREN

Bliv Journalist!

PETER

(maalløs)

Jour—

KAREN

Journalist.

PETER

Karen, jeg føler det, som om jeg havde opdaget en ny Verdensdel! Hvor jeg har været dum — jeg, der har saa nemt ved at skrive. Men den Gamle — han vil sprutte hellig Vrede.

KAREN

Vi er jo allerede én af den Slags i Familien.

PETER

Karen, jeg skulker fra Manuduktør i Dag. Jeg gaar en vældig Tur ud af Byen — jeg er ladet til Sprængning. Den Gamle *skal* give sig. Det staar jo næsten i Bibelen: Hellere blive Journalist end lide Brynde! (Hurtig ud til venstre.)

HANSINE

(ind fra Baggrunden, melder)

Dr. Schou!

KAREN

Ja, vær saa god.

(HANSINE ud)

DR. SCHOU

(ind fra Baggrunden. Fyrretyveaarig, distingué Person)

God Dag, Frøken.

KAREN

God Dag, Dr. Schou.

DR. SCHOU

Jeg hører, at hverken Professoren eller Deres Moder er hjemme, men jeg syntes

dog ikke, jeg vilde gaa igen uden at have hilst paa Dem.

KAREN

Det var meget venligt af Dem. Vil De ikke tage Plads? Jeg tror desværre ikke, der er i Orden i Dagligstuen endnu.

(De sætter sig i Forgrunden til højre).

DR. SCHOU

De ved, jeg tog ud i Gaar for at tale med Overlægen om Deres Søster.

KAREN

Jeg kan allerede høre paa Dem, at der ikke er Tale om Bedring.

DR. SCHOU

De har desværre Ret, Frøken. Legemlig befinder Patienten sig udmærket vel, men ellers —

KAREN

(smertelig berørt)

Saa De hende?

DR. SCHOU

Jeg kunde ikke faa mig til det.

KAREN

Jeg troede ellers, De var vant til saadan noget.

DR. SCHOU

Deres Moder har fortalt mig, hun skal ligne Dem saa meget — jeg kunde ikke faa mig til det.

KAREN

De skal have hjertelig Tak, fordi De gjorde os den Tjeneste. Vi er Dem alle meget taknemlige.

DR. SCHOU

Det var jo ikke mere end rimeligt.

KAREN

Jeg havde saadan ønsket, der havde været bare et lille Glimt af Haab. Mest for Faders Skyld.

DR. SCHOU

Tror De, han tager sig det mest nær?

KAREN

Jeg ved ikke, men jeg synes, Fader er kommet til at se saa forfærdelig gammel ud

i den sidste Tid og træt. Ja, De har jo ikke kendt ham bare for et Par Aar siden. Da skulde De have set ham — kraftig og myndig, rigtig en statelig Mand.

DR. SCHOU

Deres Fader er ikke halvfjerds endnu?

KAREN

Fem og tres — det er da ikke saa farligt. Lever Deres Forældre?

DR. SCHOU

De er døde for mange Aar siden.

KAREN

Saa kan De vel slet ikke sætte Dem ind i, hvordan det føles — det kan ligefrem stikke saa vemodigt i ens Hjerte — at se sin Fader falde af Dag for Dag. Man faar saadan Lyst til rigtig at være god ved ham, klappe ham, se ham ind i Øjnene hele Tiden — for i Morgen er det maaske for sent . . .

DR. SCHOU

Jeg kan saa godt sætte mig ind i det.

KAREN

Jeg gruer helt for, nu jeg maaske skal rejse, at trykke hans Haand til Afsked. Jeg ved, jeg vil føle i det Øjeblik, at det bliver maaske sidste Gang.

DR. SCHOU
(opmærksom)

Skal De rejse?

KAREN

Jeg rejser rimeligvis til Paris.

DR. SCHOU

Til Paris?

KAREN

Ja.

DR. SCHOU

For kortere eller — længere Tid?

KAREN

For et Par Aar mindst.

DR. SCHOU

Det er altsaa ingen Lystrejse?

KAREN

Nej. De ved, jeg ernærer mig ved min Pen, som det hedder. Min Forlægger har ønsket, jeg bosatte mig i Paris for at oversætte Anatole France's samlede Værker paa Stedet.

DR. SCHOU

Ja saa. Hvornaar har De tænkt at rejse?

KAREN

Allerede i Morgen maaske.

DR. SCHOU

Er Kontrakten sluttet?

KAREN

Nej. Jeg har lige faaet Tilbudet.

DR. SCHOU

Og De er — glad ved Tanken?

KAREN

Ja, hvorfor ikke? Jeg har jo ikke noget, der absolut binder mig her.

DR. SCHOU

(skuffet)

Nej, det har De vel ikke . . .

KAREN

Selvfølgelig er der *nogle* Mennesker, jeg sætter Pris paa og vil savne . . .

DR. SCHOU

Jeg ved ikke, om jeg tør regne mig blandt dem?

KAREN
(smilende)

Det ved De godt.

(Pause)

DR. SCHOU

Jeg vil føle det rigtig tomt, hvis De rejser, Frøken Borneman.

KAREN
(smiler let afværgende).

DR. SCHOU

Det er min oprigtige Mening. Efterhaanden som Aarene gaar, er der jo ikke saa mange, man er glad ved at se. Og nu Vinteren staar for Døren og de lange ensomme Aftener —

KAREN

Jeg skal tænke venligt paa Dem.

(Der lyder Klavermusik fra Dagligstuen. De lytter begge uden at sige noget).

KAREN
(smilende)
Det er nok Thora, der er sentimental.

DR. SCHOU
(genkendende Tonerne)
„Du bist wie eine Blume, so hold und schön und rein.“ Jeg har altid fundet de Ord saa dejlige. Og saa Slutningen: „Und ich bete, dass Gott dich erhalte — so hold und schön und rein.“ Synes De ikke ogsaa?

KAREN
(med et let Suk)
Aa jo — det lyder meget smukt. Saadan lidt gammeldags. Men den Tid var jo saadan . . .

DR. SCHOU
Jeg synes, det maa have evig Gyldighed — „so hold und schön und rein.“ (Rejser sig). Ja, jeg maa desværre videre. Men jeg vil tillade mig at komme igen op ad Dagen for at tale med Deres Moder.

KAREN
(rejser sig)
De er altid velkommen, Doktor Schou.

Dr. Schou

(med et Smil)

Kontrakten skrives vel ikke under i Dag — det er den trettende?

Karen

(ligeledes smilende)

Det var godt, De huskede mig paa det. Saa venter jeg til i Morgen.

Dr. Schou

(med et glad Nik)

Paa Gensyn!

(Rækker hende Haanden. Karen følger ham ud. Hun vender tankefuld tilbage. Et Øjeblik strejfer et glad Smil hendes Ansigt).

Thora

(kigger ind ad Døren til venstre)

Er du alene? (Farer hen og omfavner Karen. Danser derefter rundt om sig selv midt paa Gulvet).

Karen

Men hvad er der, Thora? Er du rent fra det?

Thora

(danser stadig rundt)

Du skulde bare vide noget!

KAREN

Hvor du er fjantet, Thora.

THORA

Men du vilde aldeles ikke kunne fatte det. Det er ligesom i Æventyrene — det er altid den yngste. (Holder inde med Dansen). Er du slet ikke nysgerrig?

KAREN

Det er vel ikke saa vanskeligt at regne ud.

THORA

(danser igen)

Ja, du er nu altid saa overlegen. Men du skal heller ingenting faa at vide.

KAREN

Brevet var altsaa fra en af dine Balkavallerer.

THORA

(foragtelig)

Pyt, Balkavallerer — de Drenge! (Farer hen og omfavner Karen meningsløst heftigt). Uh — Livet er saa vidunderligt. (Gaar fra hende igen). Men I er nogle rigtig kedelig nogle, er I. (Tager et Fotografi op af Lommen og kysser det).

KAREN

Naa, skal jeg saa se ham, Thora?

THORA

Ikke for Guld! (I Ekstase med lukkede Øjne). For jeg *elsker* ham!

KAREN

(sætter sig til højre)

Hvor gammel er han saa, lille Thora?

THORA

(begejstret)

Atten Aar! — Og han skriver Vers og har sendt mig Noder til. Hvordan var det nu? (Tager Brevet frem). „At Gud dig vil bevare saa huld og skøn og ren.“ (Med pludselig og pudsig Overgang). Hvorfor egentlig *ren?* (Ser hen paa Søsteren, der sidder og stirrer bedrøvet frem for sig). Men hvad er der, Karen — du sidder jo og græder? (Gaar hen og læner sig ned over hende).

KAREN

(med Taarer i Øjnene, klapper hende venligt)

Det er ikke noget, lille Thora. Hvad var det, der stod? „At Gud dig vil bevare —

THORA
(langsomt)

Saa huld og skøn —

KAREN
(med et betydningsfuldt Nik)

Og ren!

(Hun ser bedrøvet frem for sig, idet Tæppet falder).

ANDEN AKT

Dagligstuen. I Baggrunden Dobbeltdør ud til Entreen; naar den staar aaben, ses Døren ud til Trappegangen ligefor. Paa Baggrundsvæggen, paa hver Side af Døren, et gammeldags, mindre Mahogniskab. Paa venstre Sidevæg nærmest Baggrunden en Enkeltdør, midt paa Dobbeltdør til Spisestuen. Midt paa højre Sidevæg en hvid Porcellænsovn. Paa samme Væg nærmest Baggrunden en Chiffoniére, ligeledes af Mahogni; nærmest Forgrunden en Enkeltdør ind til Professor Bornemans Arbejdsværelse. Midt i Stuen større, rundt Bord med magelige Stole omkring. I venstre Forgrund mindre Bord med Sofa og et Par Stole. Væggene er prydede med enkelte ældre Malerier, nogle Familiebilleder osv.

Der er gaaet et Par Timer siden første Akts Slutning. (FRU BORNEMAN sidder i Sofaen i venstre Forgrund, beskæftiget med Haandarbejde, PETER paa Stolen lige overfor — han ser ud til at være i ærgerligt Humør).

FRU BORNEMAN
(med et lumsk Smil)

Og saa var den Audiens forbi?

PETER

Ja, nu kom jo hende Maskinskrivedamen. Nu sidder hun og knikker de Visdommens Ord af, der udgaar fra Faders ophøjede Mund. Det er noget, han kan bruge. Nu kan han tale i Timevis uden Indvendinger, og i Morgen paa Universitetet skrives det ned af Studenterne — uden Protest. Isj!

FRU BORNEMAN

Ja, det Resultat kunde jeg have sagt dig paa Forhaand, Peter. Du er ingen Diplomat.

PETER

Der er noget saa irriterende i den Maner at blive behandlet paa: En, to, tre, Afmarsch, færdig! Man er ikke engang kommet til Orde. Man skulde ikke tro, det var en Candidatus philosophiæ, han talte med.

FRU BORNEMAN

Hvad er nu den egentlige Grund, Peter, til at du saadan pludselig vil opgive Juraen og blive Bladskriver?

PETER

(i Forlegenhed med Svar)

Ja, det er saadan, hvad skal jeg sige —

jeg vil nærmest kalde det — Virketrang. Ja, netop Virketrang.

FRU BORNEMAN
(med Smilet fra før)

Du føler altsaa en uimodstaaelig Trang til at udtale dig offentlig —

PETER

Hm — ja. Og saa naturligvis ogsaa Lyst til at tjene nogle Penge og til større Selvstændighed og til i det hele taget at leve lidt med som andre unge Mennesker.

FRU BORNEMAN

Med andre Ord — du vilde helst flytte hjemmefra.

PETER

Ja, se dig kan man da tale med. Du kan jo nok forstaa, det er ikke videre grinagtigt at bo i Lejlighedens ene Pigekammer, Side om Side med Møller, hvor Hovedmøblerne er Familiens Linnedskabe og andet Skrammel. Men det ser jeg jo tydeligt, jeg kommer aldrig hjemmefra, før jeg gør en radikal Forandring. (Rejser sig og gaar op og ned ad Gulvet).

FRU BORNEMAN

Naa, min Dreng, hvad siger du til, om vi to enedes om en fornuftig Ordning for Fremtiden?

PETER

(standser)

Hvordan det?

FRU BORNEMAN

Du fortsætter med Juraen —

PETER

Jo Tak, den kender jeg. (Gaar igen op og ned).

FRU BORNEMAN

Men —

PETER

(standser igen)

FRU BORNEMAN

Kan du ved Siden af tjene nogle Penge, saa gør det. Saa skal *jeg* sørge for, du kan flytte ud af Huset, om ikke andet, saa hen paa et Kollegium.

PETER

Det faar du aldrig sat igennem.

FRU BORNEMAN

Fra den første i næste Maaned vil jeg have dit Værelse indrettet til Kammer for Morgenpigen, saa hun kan være her hele Dagen — her er nok at gøre for hende med.

PETER
(begejstret)

Moder!

FRU BORNEMAN

Men lad nu bare være at tale mere til Fader om den Ting.

PETER

Jeg tror, jeg vil gaa en vældig Tur og tænke paa det alt sammen! (Hurtig ud ad venstre Baggrund).

PROF. BORNEMAN
(aabner Døren til højre for at se, om hans Kone er der, derefter ind)

Hør, Cecilie, du skriver vel til Henrik endnu i Dag og ønsker ham rigtig til Lykke med den nyfødte fra os alle sammen?

FRU BORNEMAN

Ja, det har jeg tænkt.

PROF. BORNEMAN

Og saa er det vel bedst, vi lover ham de 1000 Kroner. Renter kan der selvfølgelig ikke blive Tale om, han skal betale.

FRU BORNEMAN

Jeg har tænkt meget over de 1000 Kroner, Kristen. Jeg ved ikke, om det er rigtig forsvarligt af os —.

PROF. BORNEMAN

Nu kom jo de 800 ligesom dumpende fra Himlen.

FRU BORNEMAN

Ret betænkt, Kristen — der gaar Adolf og slider i det med sine Skoletimer, baade Formiddag og Aften. De nægter sig alt, baade han og hans Kone, for at lægge lidt Penge til Side, til at han engang kan faa Raad til at faa en Doktordisputats ud. Hvad vilde 800 Kr. ikke betyde for dem? Han er jo da ogsaa vores Søn.

PROF. BORNEMAN

Sandt nok, min Ven, men jeg synes nu engang, det er vigtigere at sætte et Barn i

Verden end at faa en Bog ud. Kom Adolf til mig og sagde: Vi venter et Barn, Fader, vil du laane mig nogle Penge — han fik dem.

FRU BORNEMAN

Jeg ved ikke, hvor Adolf med sine Timelærerindtægter skulde faa Raad til at forsørge Børn.

PROF. BORNEMAN

Har Henrik mer at leve af?

FRU BORNEMAN

For det første *har* han mere, har vel ogsaa engang i Tiden Udsigt til mere, og for Resten er det kun ved at brandskatte os alle sammen, at han klarer sig. De Børn, han faar, dem betaler hele Familien.

PROF. BORNEMAN

Hvad skal det sige?

FRU BORNEMAN

Aa, det ved du jo lige saa godt som jeg. Det er jo ikke os alene, der har maattet sende ham Hundreder efter Hundreder. Baade Karen, Elsa og Selma har i Aarenes Løb nægtet sig mange smaa Glæder for at

kunne sende Overskuddet til Vængeby Præstegaard. Jeg har saamænd meget mere ondt af Adolf, der maaske giver Afkald paa Børn, fordi han indser, han ikke har Raad.

PROF. BORNEMAN

Saadan maa vi ikke tænke, Cecilie. Et Ægteskab uden Børn — det er at snyde sig fra en Forpligtelse.

FRU BORNEMAN

Aa, jeg ved ikke — slipper han for nogle Sorger derved, saa har han jo heller ikke de tilsvarende Glæder. Det kan gaa lige op, synes jeg.

PROF. BORNEMAN

Jeg er helt pinligt berørt, Cecilie, ved at høre dig udtale saadanne Meninger. Jeg havde endda tænkt at tale alvorligt med Adolf om den Sag med det allerførste — det vilde gøre mig ondt, hjertelig ondt, om du støttede ham i en sørgelig Vildfarelse.

FRU BORNEMAN

Jeg har aldrig drøftet den Ting med ham, saa for den Sags Skyld kan du være ganske rolig. Jeg kan blot ikke rigtig se, det skulde

være særlig fortjenstligt at sætte Børn i Verden uden Spor af Hensyn til Udkommet.

PROF. BORNEMAN

Vi *maa* ikke tænke saadan, Cecilie. Det er at tvivle om Guds Forsorg. I vort lille Land er saavist ingen endnu død af Sult.

FRU BORNEMAN

Ikke pludselig, men langsomt er vist adskillige døde deraf.

PROF. BORNEMAN

Det er ukristeligt at tænke saadan, Cecilie. Det er os forbudt at bekymre os for den Dag i Morgen. Disse barnløse Ægteskaber — det er et af Tidens tristeste Tegn.

FRU BORNEMAN

Hvad skal Folk gøre, naar de ikke *har* Raad?

PROF. BORNEMAN

(alvorlig bekymret)

Kæreste Cecilie, her udsender jeg mit Livs Hovedværk „Ægteskabet og den kristelige Moral“ i Oplag efter Oplag og tror at udrette noget derved, og saa skal jeg høre den Slags Anskuelser af mine allernærmeste!

FRU BORNEMAN
(med et Suk, idet hun lader Haandarbejdet synke)

Jeg synes, det er saa svært at finde ud af alt sammen.

PROF. BORNEMAN

Svært at finde ud af — ja, hvorfor? Fordi vi i vor Egenmægtighed gaar vore egne Veje i Stedet for at følge Guds klare Bud. Tro mig, der er kun Velsignelse i ét Slags Ægteskab — det, der stiftes for at sætte Børn i Verden. Derfor er Ægteskabet helligt og Gud velbehageligt.

FRU BORNEMAN

Det skulde altsaa ikke være nok, at to Mennesker levede sammen i Kærlighed?

PROF. BORNEMAN
(taler sig efterhaanden varm)

Nej, Cecilie — det har aldeles ikke noget med Ægteskab at gøre. Det er jo netop det ufattelig herlige ved Ægteskabet, at i det har Gud overladt os syndige Mennesker sin Skaberkraft, ligefrem givet os Del i sin guddommelige Almagt. Tænk engang rigtig over det, min Ven — hvor underfuldt det er. Det første Menneskepar i Tidernes Morgen,

det skabte Vorherre selv, men blandt alle de Gaver, han skænkede det, var det den herligste, Evnen til, Tiderne igennem, saa længe Verden staar, at give nye Mennesker Del i Livets Glæder her paa Jorden og Mulighed for Saligheden hisset! Derfor er det eneste moralske Ægteskab det, der stiftes *for* at sætte Børn i Verden. Saa har Mand og Kvinde straks et Maal *udenfor* dem selv. Men tro mig, hver Gang Tiden er gaaet af Led, saa er det netop der, Ondet har sin Rod. Der er jo altid Digtere og Filosoffer nok til at besmykke Vildfarelsen og forkludre Opfattelsen. Det gaar til en Tid, men heller ikke længer, for Mennesket *maa* have et Maal udenfor sig selv, og to Mennesker, der skal leve Livet sammen, et *fælles* Maal udenfor dem selv. Saadan er Livet ment fra Vorherres Side — og vi kan ikke komme udenom det.

FRU BORNEMAN

(der har hørt tankefuld efter)

Ja, du har maaske Ret, Kristen — set fra den Side.

PROF. BORNEMAN

Ja, tro du mig, jeg har Ret — jeg har evig Ret!

(Pause).

EN UNG DAME
(banker paa Professorens Dør og aabner paa Klem)

Jeg ved ikke, om Professoren —

PROF. BORNEMAN

Nu skal jeg komme. (Rejser sig). Du skriver altsaa til Henrik!

FRU BORNEMAN

Ja.

(PROF. BORNEMAN ud til højre. FRU BORNEMAN falder et Øjeblik i Tanker).

HANSINE
(ind fra Baggrunden, melder)

Dr. Schou.

FRU BORNEMAN
(nikker, at hun tager imod).

DR. SCHOU
(ind fra Baggrunden)

God Dag, Frue.

FRU BORNEMAN
(har rejst sig og gaar ham i Møde)

God Dag, kære Doktor.

DR. SCHOU

Jeg ved ikke, om Frøken Karen allerede —

FRU BORNEMAN

Hun har bragt mig Deres Besked. Det var jo desværre, hvad vi frygtede. Vil De ikke tage Plads, Hr. Doktor. (De sætter sig ved Midterbordet.) Nej, Overlæge Sachs har næsten vænnet mig af med at haabe mere.

DR. SCHOU

Det var desværre ogsaa mit Indtryk i Gaar. Naar det først gaar over til Sløvhed —

FRU BORNEMAN
(bekæmpende sin Sorg)

Ja, det kan jo ikke nytte at græmme sig mer, end man har gjort.

DR. SCHOU

Rent legemligt var der jo ikke noget i Vejen.

FRU BORNEMAN

Jeg havde nær sagt desværre —

(Pause).

DR. SCHOU

Jeg talte naturligvis temmelig indgaaende med Professor Sachs —

FRU BORNEMAN

Sagde han noget af Interesse for os?

DR. SCHOU

Han berettede for mig de sørgelige og usædvanlige Omstændigheder, under hvilke Udbruddet i sin Tid var begyndt.

FRU BORNEMAN

(noget forbavset)

Naa — han fortalte Dem det.

DR. SCHOU

Jeg forsikrer Dem, det gjorde et meget dybt Indtryk paa mig . . .

FRU BORNEMAN

Ja, at man overhovedet kommer over saadan noget! Og saa at tænke sig, at det maaske kunde have været undgaaet — det er næsten det forfærdeligste ved det, synes jeg.

DR. SCHOU

Ja, derom ved vi jo ikke noget bestemt.

Fru Borneman
(med Styrke)

Det har jeg nu *min* Mening om, Dr. Schou. Og den deles af *nogle* Autoriteter . . .

Dr. Schou
(trækker paa Skuldrene).

Fru Borneman

Ja, nu skal De have saa mange Tak for Deres Venlighed. Der er jo noget beroligende ogsaa i den sørgelige Vished. — Men der er en Ting, jeg gerne vil bede Dem om, nu da De altsaa er blevet indviet i den triste Forhistorie.

Dr. Schou

Deres andre Børn ved maaske ikke noget om det.

Fru Borneman

Ikke blot det. Men min Mand var tilfældigvis ikke hjemme i sin Tid, da Ulykken skete — og *jeg har aldrig sat ham ind i den rette Sammenhæng.*

Dr. Schou

Jeg skal ikke med et Ord —

FRU BORNEMAN

Den Del af Sorgen har jeg beholdt hos mig selv.

DR. SCHOU

Jeg beundrer den Karakterstyrke, det har maattet kræve.

FRU BORNEMAN

Det har heller ikke altid været saa nemt, kan De tro. (Pause). Men nu skal De altsaa have saa mange Tak.

DR. SCHOU

(rejser sig)

Tør jeg spørge Dem, Frue, var det ikke muligt, jeg kunde faa Professoren i Tale — helst under fire Øjne?

FRU BORNEMAN

Jo, min Mand er hjemme. Nu skal jeg sige det til ham. (Ud til højre).

PROF. BORNEMAN

(ind fra højre)

God Dag, Hr. Doktor.

DR. SCHOU

God Dag, Hr. Professor.

PROF. BORNEMAN

Undskyld, jeg ikke byder Dem ind paa mit Værelse — der sidder en ung Pige med noget Afskrivningsarbejde. Maa jeg ikke bede Dem tage Plads (de sætter sig ved Midterbordet), og en rigtig hjertelig Tak for Deres Ulejlighed i Gaar.

DR. SCHOU

Det gør mig kun ondt, at jeg ikke kunde bringe Dem nogen bedre Underretning.

PROF. BORNEMAN
(halvt for sig selv)

Ja, hvem der af et oprigtigt Hjerte kunde sige: Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet! (Efter en kort Pause). Naa, det var maaske en bestemt Ting, De ønskede at tale med mig om?

DR. SCHOU

Jo, det er netop i et ganske bestemt Ærinde, jeg har søgt Dem. — Som De maaske ved, mistede jeg for nogle Aar siden min Hustru — et Tab, jeg tog mig smerteligt nær. Jeg troede til at begynde med ikke, jeg nogen Sinde skulde blive rigtig Menneske igen, og for ikke at bukke under

for min Sorg kastede jeg mig virksomt ind i en Del offentlige Sager, der ogsaa før havde interesseret mig, men kun rent teoretisk. Paa den Maade kom jeg ogsaa over det værste, men egentlig Lykke her i Livet troede jeg ikke mere paa. Ved den Tid var det, jeg havde den Glæde at blive Læge her i Huset — jeg siger udtrykkelig Glæde, thi fra den første Dag, jeg saa Deres Datter Frøken Karen, og indtil nu er det, ligesom jeg har faaet min Ungdoms Lyst til Livet og Glæden igen . . . Uden at jeg endnu har gjort det sidste og afgørende Skridt overfor Deres Datter, tror jeg dog at være saa vis i min Sag, at jeg altsaa nu hos Dem tør anholde om Deres Samtykke til et eventuelt Giftermaal.

PROF. BORNEMAN
(glad)

Nej da —

DR. SCHOU

Hvis det skulde forekomme Dem underligt, at jeg gaar denne lidt gammeldags Vej —

PROF. BORNEMAN

Ingenlunde, Hr. Doktor, det er mig tværtimod overordentlig kært. Jeg gjorde i sin Tid det samme —

DR. SCHOU

Saa er Grunden blandt andet den, at hvis De havde tænkt Dem en Svigersøn af en bestemt, maaske kristelig Livsanskuelse, saa maa jeg for mit Vedkommende straks —

PROF. BORNEMAN

Deres Anskuelser om Livet og det oversanselige føler jeg ingen Ret til at blande mig i, saa meget mere som jeg desværre ikke tror, min Datter af Hjertet deler den Tro, i hvis Velsignelser jeg har gjort mit for at gøre hende delagtig.

DR. SCHOU

Det var mig nemlig om at gøre, at vi straks kom til at staa klart overfor hinanden paa det Punkt.

PROF. BORNEMAN

Det er mig nok, at jeg i Dem har lært at kende en retskaffen, alvorlig og hæderlig Mand, der før har levet et lykkeligt Samliv med en Hustru.

DR. SCHOU

Det har jeg, uden at jeg dog tør tillægge mig Æren derfor — hun har aldrig gjort

mig anden Sorg end den, at hun døde saa ung.

PROF. BORNEMAN

Ja, kære Doktor, fra min Side skal der ikke være noget i Vejen, og jeg vil ikke skjule for Dem, at jeg er Dem af Hjertet taknemmelig for, at De vil ægte Karen. Den Stilling, hun har valgt her i Livet, er jo baade usikker og medfører saa meget, som — i hvert Fald ikke huer mig rigtigt. En sikret Fremtid for hendes Vedkommende vilde være mig en stor Trøst i min Alderdom.

DR. SCHOU

Jeg er Dem meget taknemlig for Deres Samtykke. (Rejser sig).

PROF. BORNEMAN

(rejser sig ligeledes)

En Ting maa jeg dog sige med det samme: Jeg har ingen Formue, og De kender en Professors beskedne Gage —

DR. SCHOU

Spørgsmaalet spiller i dette Tilfælde ingen Rolle, Hr. Professor — jeg har jo et fuldstændigt Hjem staaende.

PROF. BORNEMAN

Saa meget desbedre. Men der er noget, De maa love mig — at Deres og Karens kommende Børn maa blive døbt og, i alt Fald i Skolen, opdraget i den kristne Tro.

DR. SCHOU

Det lover jeg Dem.

PROF. BORNEMAN

Tak. Ja, saa vil jeg rigtig haabe og ønske, at det Skridt, De nu vil foretage Dem, maa blive til sand Velsignelse baade for Dem og min kære Datter. Hvad min Kone angaar, saa kan jeg rolig, efter det gode Indtryk, jeg ved hun har af Dem, ogsaa tilsige Dem hendes hjertelige Samtykke. (Tager Schous Haand imellem begge sine). De har gjort mig gamle Mand en Glæde — Vorherre være med Dem!

DR. SCHOU

Tak!

PROF. BORNEMAN

Der hører jeg Karen komme — jeg vil ikke forstyrre. (Ud til højre).

KAREN
(ud fra Baggrunden)

God Dag igen, Dr. Schou. Hvor De sidder ene — har De ikke truffet nogen?

DR. SCHOU

Jo, jeg har baade talt med Deres Moder og Deres Fader — men jeg vilde ogsaa gerne tale med Dem.

KAREN

Det var pænt af Dem. (Tager Plads ved Midterbordet).

DR. SCHOU

Endda i en alvorlig Sag.

KAREN
(spøgefuldt)

De gør mig helt bange.

DR. SCHOU
(forlegen)

Jeg ved ikke rigtig, hvordan jeg skal faa det sagt. Men da jeg altsaa for et Aars Tid siden kom første Gang som Læge i dette Hus, saa følte jeg mig som en Mand, der *havde* faaet den Portion af Livets Glæde, der tilkom ham, og ikke kunde vente sig mere.

KAREN
(nervøst livlig)
De saa ogsaa gravalvorlig ud dengang.

DR. SCHOU
(alvorlig)
Ja, det var netop det, jeg gjorde — min Glæde var netop gravlagt.

KAREN
Tilgiv mit tankeløse Udtryk — det var ikke for at saare Dem. Jeg ved godt, hvor meget De mistede i Deres Hustru . . .

DR. SCHOU
De har aldeles ikke saaret mig. Men naar jeg altsaa nu, trods alt, igen føler Mod og Livslyst og, jeg kan gerne sige, en ny Ungdom — saa er det Dem, jeg kan takke for det.

KAREN
(smiler afværgende)

DR. SCHOU
(med Varme)
Det er min alvorlige Mening. Lige fra første Gang, jeg saa Dem, og til nu — det har ikke været andet end én Venden tilbage

til Livet for mig. Og det var ikke tomme Ord, naar jeg i Morges sagde til Dem, da De talte om at rejse, at jeg vilde føle mig ensom som aldrig før, hvis De ikke var her, saa jeg kunde se Dem, omend bare i Ny og Næ, og jeg vilde med Gru tænke paa en Vinter uden Dem, endsige flere Aar. Jeg priser det derfor som et lykkeligt Træf, at jeg netop talte med Dem, lige efter at De havde faaet det Tilbud fra Deres Forlægger — hvem ved ellers, hvor længe der var gaaet, inden jeg havde faaet sagt Dem, hvad der ligger mig paa Hjerte . . . Ja, nu kan De vel tænke Dem til Resten, kære Frøken Karen — Meningen er jo bare, hvor lykkelig De vilde gøre mig ved at blive min Hustru.

KAREN

Ja, kære Doktor Schou — jeg kan jo lige saa godt straks sige, at jeg selvfølgelig har mærket og vel heller ikke lagt Skjul paa, at jeg mærkede Deres voksende Velvilje for mig og min Person i den senere Tid. Jeg ventede ogsaa, at det en Dag maatte komme til en Forklaring imellem os, og siden De var her i Morges og til nu, har jeg saamænd spadseret rundt paa ensomme Steder for at tænke over den Mulighed, at De en Dag

vilde fri til mig (Med en alvorlig Mine). Det er nemlig ikke saa lige til, som De sagtens tror . . .

Dr. Schou

Jeg forstaar desværre altfor godt, at De kan have Betænkeligheder ved at træffe en Afgørelse, selv om jeg maaske ikke er Dem personlig imod.

Karen

(med et Suk)

Det er slet ikke det, kære Doktor —

Dr. Schou

Det Liv, jeg kan tilbyde Dem, vil jo bare blive et roligt og regelbundet Liv, omend — fra min Side set — rigt og fyldt af min Kærlighed til Dem. Jeg ved jo ikke, om det vil synes Dem nok i Længden, kære Frøken. Det Liv, De nu fører, og har været vant til i Aarevis, har vel *sine* tillokkende Sider, frit og ubundet som jeg antager det er — i Sammenligning med bare stille, huslig Lykke.

Karen

Aa nej — jeg tror, enhver Kvinde, der har naaet en vis Alder — og jeg er jo fyldt

de otte og tyve — vil uden Betænkning foretrække en bunden, men betrygget Tilværelse ved en hæderlig Mands Side fremfor den mest ubundne personlige Frihed.

DR. SCHOU

De siger, De har tænkt over det i Dag — kom De til noget Resultat?

KAREN

Jeg *kom* til et Resultat.

(Pause)

DR. SCHOU

Jeg kan ikke læse noget paa Deres Ansigt.

KAREN

Jeg ved ikke rigtig, hvordan jeg skal udtrykke mig. Men saa meget er vist, det vilde maaske være det rigtigste — i alt Fald det letteste for mig — overfor Deres hæderlige Tilbud om Ægteskab at sige nej, til Trods for at jeg er kommet til endda at synes udmærket om Dem og særdeles godt kunde tænke mig et lykkeligt Samliv med Dem. Men naar jeg altsaa — efter modent Overlæg — *ikke* siger dette Nej, saa er det i

Tillid til, at De er den frisindede og overlegent tænkende Mand, som jeg har anset Dem for, og som ogsaa Deres offentlige Optræden har bestyrket mig i.

DR. SCHOU
(lidt usikker)

Jeg haaber ikke, jeg i den Henseende skal skuffe Deres Tillid, skønt jeg personlig ikke tror, at en bestemt Slags Anskuelser eller de samme Anskuelser er nødvendige, for at to Mennesker, der holder af hinanden, skal kunne leve lykkeligt sammen. — Men jeg tror altsaa, jeg ser ret frit paa Livets Forhold — hvis det er det, De mener.

KAREN

Ja, det er netop det, jeg mener, og i Tillid hertil er det altsaa, at jeg vil aflægge Dem en Bekendelse. (Med Overvindelse). Jeg har, for Aar tilbage — levet sammen med en Mand.

DR. SCHOU
(rejser sig forfærdet)

Levet sammen — ?

KAREN

Levet sammen med en Mand. Nu ved De det altsaa.

(Pause)

DR. SCHOU
(gaar lidt frem og tilbage, stærkt bevæget)

De undskylder, men Deres — Bekendelse kom mig saa overvældende.

KAREN
(forsøgende)

De er selv Enkemand. De kan jo betragte mig som Enke eller — fraskilt Hustru.

DR. SCHOU

Har De — eller har De haft et Barn?

KAREN

Nej.

DR. SCHOU
(smertelig berørt)

Naa saadan . . .

(Pause)

KAREN
(ydmyg)

Jeg har fulgt Deres store Arbejde her i Landet for faldne Kvinders Redning. De kan jo betragte mig som en af Deres — faldne Kvinder.

DR. SCHOU

De bedste af dem har dog *begyndt* med at sætte et Barn i Verden.

(Pause)

KAREN

(kølig)

Ja ja da. Jeg har altsaa taget fejl. Jeg troede Dem friere i Deres Syn —

DR. SCHOU

Friere i mit Syn? Selv det frieste Syn har vel sin Grænse — mit holder i alt Fald op der, hvor det *uskønne* begynder.

KAREN

Det uskønne?

DR. SCHOU

Ja.

KAREN

Jeg forstaar ikke —

DR. SCHOU

Der er noget dér, en ganske bestemt Linie . . .

KAREN
(efter en kort Pause)
Ja, det havde sandelig været lettere for mig at sige nej. Og *bedre,* mærker jeg.

DR. SCHOU
(med et dybt Suk)
Det havde ogsaa været lettere for mig, om De havde gjort det. (Han sætter sig og ser frem for sig. Pause.)

KAREN
(bøjer sig hen imod ham og forsøger et Smil)
Synes De nu virkelig, det er saa slemt, at jeg har elsket før?

DR. SCHOU
Elsket — nej! (Rejser sig.) Men den Slags — ikke et Øjeblik vilde jeg kunne glemme —

KAREN
(opbragt, rejser sig ligeledes)
Hr. Doktor! De tillader Dem — over et Afsnit af mit Liv, som i hvert Fald er *mig* helligt, at kaste et Skær, som —

DR. SCHOU
(rolig)
De har ganske Ret, Frøken. Det er jo

noget, der ikke mere kommer mig ved. (Smerteligt.) Men De faar tilgive en Mand, der oplever sin Verdens Undergang . . . (Pause.) Der er noget, jeg maa sige Dem, og som jeg i dette Øjeblik beklager dybt — at jeg lige nu, inden De kom, anholdt om Deres Haand hos Deres Fader.

KAREN

(rystet)

De har talt med Fader?

DR. SCHOU

Desværre ja.

KAREN

Det kunde De have forskaanet mig for.

DR. SCHOU

Det var dumt af mig, men jeg kunde jo ikke vide . . . Men jeg bliver jo nødt til nu, paa en eller anden Maade, at meddele ham —

KAREN

(aandsfraværende)

Det bliver De vel, ja —

DR. SCHOU
Men jeg skal nok gøre det diskret.

(Gaar stille ud ad Baggrunden.)

KAREN
(sidder sjælsoprevet tilbage).

TREDJE AKT

Dagligstuen. Et Par Timer senere. Døren til Entreen staar aaben. Man ser HANSINE lukke op for STRANDGAARD.

HANSINE

Naa, er det Dem igen.

STRANDGAARD

(Et Par og tredive Aar. Hans Ydre er Kunstnerens, der er kommet nedenfra — uden social eller boglig Dannelse. Hans Øjne lyser af den Kultur, Dyrkelsen af en manuel Kunst giver; hans Blik er iagttagende og tænksomt. Han gør i Øjeblikket et noget ophidset Indtryk)

Det er mig, ja. Og De har altsaa ikke understaaet Dem i at sige, at jeg har været her før?

HANSINE

Nej, Vorherre bevare mig!

STRANDGAARD

Er hun hjemme nu?

HANSINE
(ser paa Tøjet i Entreen)
Frøkenens Overtøj er her — saa hun maa vel være paa sit Værelse.

STRANDGAARD
Godt. Vil De saa behage at skaffe hende!

HANSINE
Ja, tøv nu lidt, min gode. Hvem skal jeg melde?

STRANDGAARD
Værs'god — her er mit Kort.

HANSINE
(læser)
Strandgaard — Sculp—

STRANDGAARD
Sculpteur — det betyder Billedhugger.

HANSINE
Ja saa. Ja, nu skal jeg sige det.

STRANDGAARD
(holder hende tilbage)
Og hvis hun skulde finde paa, at hun ikke vil tage imod mig, vil De saa behage

at sige, at i saa Tilfælde bliver jeg ganske rolig siddende her i Stuen, til hun kommer — om jeg saa skal sidde her hele Dagen!

HANSINE

(lidt bange for ham)

Ja ja. Nu skal jeg sige det.

(Ud gennem venstre Baggrundsdør. STRANDGAARD gaar nervøst op og ned imens.)

KAREN

(ind fra venstre Baggrund)

STRANDGAARD

God Dag, Karen.

KAREN

(staar stiv, svarer ikke)

STRANDGAARD

Tak, fordi du vil se mig.

KAREN

Fordi jeg vil se dig?

STRANDGAARD

Ja.

KAREN

Det bliver jeg vel nødt til, hvis jeg ikke vil udsætte mig for værre Ting.

STRANDGAARD

(bevæget)

Jeg *maatte* se dig engang igen. (Ser sig forlegent om.) Har du ikke dit eget Værelse?

KAREN

Jo, naturligvis.

STRANDGAARD

Kan vi ikke gaa derind?

KAREN

Nej, det kan vi ikke.

STRANDGAARD

(med en altomfattende Armbevægelse)

Denne her Allemandsstue —

KAREN

(nervøs)

Kære Strandgaard, gør mig en Tjeneste og gaa igen med det samme. Du maa jo da forstaa, hvor ubehageligt —

STRANDGAARD

Du har undgaaet mig paa Gaden, du har ikke svaret paa mine Breve — jeg havde ingen anden Udvej.

KAREN

Saa tag Plads da, og lad os faa det overstaaet.

(De sætter sig i venstre Forgrund, KAREN paa Sofaen, STRANDGAARD paa Stolen lige overfor.)

STRANDGAARD

Hvor du ser bleg og daarlig ud, Karen.

KAREN

Det er blot noget Hovedpine.

STRANDGAARD

Du er heller ikke lykkelig, Karen — det kan jeg se paa dig.

KAREN

Hvad er det, du vil mig? Sig det i en Fart. Du maa jo da forstaa, jeg sidder som paa Naale her.

STRANDGAARD

Herregud, hvad ondt er der i, at en

gammel Ven fra Paris hilser paa dig? (Dæmpet.) Om du vidste, hvad jeg har gaaet igennem, siden vi saas sidst, saa vilde du se lidt mildere paa mig.

KAREN

Jeg kan gerne se mildt paa dig, Strandgaard, men det betyder ikke noget.

STRANDGAARD

Jeg har haft det saa ondt, Karen.

KAREN

Ja, men nu er *det* jo overstaaet.

STRANDGAARD

Naa, du ved det.

KAREN

Jeg holder „Le Journal“ og har læst baade om Guldmedaljen og Salget. Jeg ved jo, hvad det betyder.

STRANDGAARD

(uden Praleri)

Ja, nu kan jeg jo ikke undgaa at blive en rig Mand. Men det er dyrt købt, Karen. Jeg

tror ikke, jeg forvinder de mellemliggende Aar.

KAREN

Det er ikke min Skyld, Strandgaard.

STRANDGAARD

Jeg synes, du maa have faaet Hævn nok.

KAREN

Lad os ikke begynde igen.

STRANDGAARD

Den Dag, du rejste fra *Gare du Nord* og lige til for to Maaneder siden — de kan ikke have det værre i Helvede. At du kunde gøre det og paa den Maade . . .

KAREN

Det var et meget pinligt Optrin, du lavede paa Banegaarden dengang. Det synes jeg, du kunde have forskaanet mig for.

STRANDGAARD

Jeg ved godt, jeg var ude af mig selv, og var jeg ikke blevet bragt i Sikkerhed af Politi, saa tror jeg, jeg var gaaet i *Seine.*

Og saa i tre Aar, tre samfulde Aar ikke at kunne skaffe de lumpne Penge, der skulde til for at rejse herop og se dig, bare se dig. Noget saa usselt og fattigt! Jeg forstaar ikke, jeg er kommet over det. Og saa aldrig et Svar paa mine Breve. Jeg ved godt, naar jeg skal skrive — det smutter væk fra mig — jeg har jo ikke din Lærdom —

KAREN

Jeg har aldrig aabnet dem.

STRANDGAARD
(smertelig berørt)

Karen!

KAREN

For det *skulde* være forbi. Uigenkaldeligt forbi.

STRANDGAARD

Karen, der er gaaet tre Aar siden — nu skulde vi kunne se roligt paa det.

KAREN

Jeg saa roligt paa det straks.

STRANDGAARD

Det kunde du ikke dengang. Og jeg, jeg

fik jo ikke engang Lov til at sige et Ord til mit Forsvar. Og da du saa rejste pludselig — det var som et Øksehug! Men nu *skal* du høre!

KAREN

Om du saa havde hundrede Undskyldninger, Strandgaard — du kommer aldrig udenom det! Vort Forhold, det var grundet paa én eneste Ting — usvigelig Tillid! Og du, du ikke blot bedrog mig, men du gjorde det lumpent og lavt. Levede vi ikke sammen som rette Ægtefolk, støttede jeg dig ikke i din Kamp, gav jeg mig ikke hen til dig som en Hustru til sin Mand, og samtidig — samtidig holdt du det altsaa gaaende med — isj!

STRANDGAARD

Karen, nu vil jeg for én Gangs Skyld have Lov til at tale ud! Nu har jeg vendt og drejet paa det i tre Aar, saa jeg kan det udenad. Da jeg bedrog dig, som du siger — og nu sværger jeg dig til, ved alt hvad dyrt og helligt er — jeg bedrog dig ikke! Ikke ét Minut bedrog jeg dig for noget af, hvad dit var. Ser du, Karen, af os to, det var jo dig, der havde Kultur og Dannelse og Kundskaber. Hvad havde jeg? Hvad var

jeg! En uvidende, udannet Fyr, Haandværkssvend, fra en Almueskole. Og derfor saa jeg op til dig som til et højere Væsen, og jeg gjorde det mer og mer, for hver Dag der gik — ja, for hver Time der gik, saa jeg klarere og klarere, hvad der var for et Svælg imellem os. Jeg elskede dig, som en Svinedreng elsker en Prinsesse — en virkelig Svinedreng, ikke en forklædt Prins! Men ser du, Karen, alt det, der var i mig af Svinedrengen, det krævede ogsaa sin Ret — det trak til som en ond Byld, men mit Forhold til dig, det vilde jeg have skønt og rent. Og det *kunde* jeg ikke paa anden Maade — dengang.

KAREN

Det er netop det, jeg kalder, at du bedrog mig. Bedrog mig for en Side af dit Væsen. Jeg, som ikke andet end vilde dig, saadan som du var . . .

STRANDGAARD

Du aner ikke, hvad du der siger, hvilken Afgrund —

KAREN

Det imellem os skulde altsaa være et Slags kemisk renset Forhold —

STRANDGAARD

Jeg vilde saa gerne, vi to skulde have kunnet se paa hinanden uden at slaa Øjnene ned.

KAREN

Og alt, hvad der var i dig af Sansernes Vildskab — det skulde altsaa gaa ud over *en anden.*

STRANDGAARD

Af Højagtelse for dig.

KAREN

Men du glemte én Ting.

STRANDGAARD

Hvilken?

KAREN

Vi Kvinder vil ogsaa være *den anden!*

STRANDGAARD

(stirrer et Øjeblik maalløs paa hende, derefter tæt ind til hende, dæmpet, men heftigt)

Du elsker mig endnu! Jeg ser det paa dig — du fortæres af Begær ligesom jeg!

KAREN
(viger fra ham)

Nej og tusinde Gange nej!

STRANDGAARD

Du lyver for dig selv!

KAREN

Forstaar du da ikke, at den Mand, der lader en Kvinde føle, at hun ikke slaar til — netop som Kvinde, han krænker hende i hendes inderste Indre.

STRANDGAARD

Det har jeg aldrig sagt!

KAREN
(næsten hæst)

Det er netop den Kærlighedens Synd, som aldrig tilgives — aldrig!

(Pause)

STRANDGAARD

Karen — nu syntes jeg endelig, Lykken havde rakt mig en Haand. Og det har den ogsaa, og hvis jeg holder fast uden at slippe — ikke et Øjeblik tør jeg blive træt og

slippe — saa slæber den mig opad, lige op til Toppen. Men det føler jeg saa lammende sikkert — støder du mig fra dig nu, saa kan jeg ikke, saa lader jeg staa til og ruller tilbage. Alt, hvad vi drømte om sammen i gamle Dage, naar vi saa Solen gaa ned oppe fra Montmartre, nu kan vi faa det — fint Hus og Børn, Omgang og Rejser, alt kan vi faa — jeg har Bestillinger for flere Aar — Lykken har rakt mig en Haand. Men jeg vil højere op endnu, jeg vil betyde noget dernede, jeg vil have Indflydelse! Du er som skabt til det, Karen, fin og sikker som du er. Hver Salon vil staa mig aaben ved din Side. Baade kirkeligt og borgerligt lader vi os vie. Papirerne i Orden! Du skal se, selv din Fader vil behandle mig som en af sine Lige, naar jeg præsenterer mig for ham i ny sort Selskabsfrakke og med Æreslegionens Baand i Knaphullet!

KAREN
(smiler et Øjeblik overbærende ad ham)

STRANDGAARD
Herre Gud, Karen, du er jo allerede med i det altsammen. Den Statue, jeg kan takke for det, den der skænkede mig baade Navnet og Guldet og Fremtiden — det er jo

netop den, du stod Model til i Trængselens Aar. Først nu kunde jeg gøre den — efter tre Aars Kærlighed uden Begær. Det maatte der til for at løfte den op over jordisk Smuds og Forkrænkelighed, der hvor den nu staar. — Følte du slet ikke noget ved det, da du saa den igen?

KAREN
(uforstaaende)

Da jeg saa den igen?

STRANDGAARD

Har du ikke engang set den endnu?

KAREN

Hvor?

STRANDGAARD

Herhjemme paa Udstillingen — *Grand Prix du Salon?*

KAREN
(forfærdet)

Og det har du vovet!

STRANDGAARD

Hvordan mener du?

KAREN

Hvordan jeg mener — udstille mig offentlig, saa enhver kan se, hvem det er — her i Byen!

STRANDGAARD

Ja, var *du* ikke lige saa spændt paa det som jeg dengang, om vi skulde faa den ind paa Salonen?

KAREN

Dengang — ja, men *nu*, efter alt hvad siden skete!

STRANDGAARD

Jeg kan ikke se, det kan gøre nogen Forskel.

KAREN
(forarget)

Naa, det kan du ikke, Strandgaard. Saa kan du vel heller ikke forstaa, at jeg føler mig *oprørt* i mit Inderste, at jeg føler mig offentligt prostitueret af din Taktløshed. Saa meget Lavmaal af Finfølelse havde jeg dog tiltroet dig — trods alt!

STRANDGAARD
(opirret)

Hoho — jeg er altsaa ikke *fin* nok —

det er det! *Du* skulde ellers nødig, synes jeg, give den fine Dame og spille snærpet, *du* —

KAREN
(bleg)

Hvad mener du?

STRANDGAARD

Efter det, du havde tilladt dig, inden *jeg* simple Mand havde den Ære —

KAREN

Strandgaard!

STRANDGAARD

Jeg er ikke ond, Karen, men ved den levende Gud — træder man mig for nær, og jeg har Vaaben i Hænde —

KAREN
(har under det sidste ringet paa Pigen)

HANSINE
(ind fra venstre)

KAREN

Vil De lukke den Herre ud!

(KAREN gaar meget ophidset ud til venstre. HANSINE har allerede aabnet Døren til Entreen. STRANDGAARD tager sin Hat, hvæser og gaar.

HANSINE lader Døren til Dagligstuen staa aaben, saa man ser hende lukke STRANDGAARD ud.

Hun lukker ikke efter ham, men bliver staaende og lytter, som om hun hørte nogen komme op ad Trappen og gerne vilde se, hvem det er.

Straks efter kommer PROF. BORNEMAN hjem.)

HANSINE

Jeg hørte Professoren komme.

PROF. BORNEMAN

(mens HANSINE hjælper ham Overtøjet af)

Hvad var det for en Herre, De lukkede ud, Hansine?

HANSINE

Det var en Billedhugger Strandgaard. Han har talt med Frøken Karen.

PROF. BORNEMAN

(opmærksom)

Billedhugger Strandgaard?

HANSINE

Ja. Saadan underlig en.

PROF. BORNEMAN

Hm — vil De ikke sige til min Kone, at jeg gerne vil tale med hende.

HANSINE

Jo. Der har været et Bud med Brev til Professoren. Det ligger inde paa Professorens Arbejdsbord.

PROF. BORNEMAN

Tak.

(HANSINE ud til venstre, PROF. BORNEMAN til højre. Straks efter FRU BORNEMAN ind fra venstre samtidig med, at PROF. BORNEMAN kommer tilbage med et aabent Brev og et trykt Hefte i Haanden.)

FRU BORNEMAN

Hvad er der, Kristen — du ser saa altereret ud?

PROF. BORNEMAN
(med Dirren i Stemmen)

Her er Brev fra Doktor Schou.

FRU BORNEMAN

Er det noget ubehageligt?

PROF. BORNEMAN

Det er saalydende: „Højtærede Professor Borneman! Jeg beklager dybt, at jeg ved at tale med Deres Datter i Dag mødte en uventet, men absolut Hindring. De vil

forstaa og billige, at jeg efter dette ikke længer kan være Husets Læge." —

FRU BORNEMAN
Jeg forstaar det ikke, Kristen.

PROF. BORNEMAN
En uventet, men absolut Hindring —

FRU BORNEMAN
Jeg forstaar ikke, at jeg kan have set saa forkert.

PROF. BORNEMAN
Her stikker noget under, Cecilie. Her stikker bestemt noget under.

FRU BORNEMAN
Hvad mener du?

PROF. BORNEMAN
Saa du noget til denne Strandgaard, der lige har været her og talt med Karen?

FRU BORNEMAN
(blegner, men tager sig sammen)
Jeg har hverken set eller hørt nogen —

jeg har siddet og blundet til nu, Hansine kom. Har her været nogen og besøgt Karen?

PROF. BORNEMAN

En Billedhugger Strandgaard. Jeg mødte ham paa Trapperne nu. Hansine fortalte mig, hvem han var.

FRU BORNEMAN

Ja, men hvad skulde det have at gøre med Schous mærkelige Brev?

PROF. BORNEMAN

Maaske mer end vi aner.

FRU BORNEMAN

Mener du, Karen skulde være hemmelig forlovet med —? Men saa forstaar jeg aldeles ikke hendes Opførsel imod Doktor Schou.

PROF. BORNEMAN

Hemmelig forlovet, siger du — maa jeg spørge: Staar en ung Pige nøgen Model for en, hun er hemmelig forlovet med?

FRU BORNEMAN

Men hvad er det, du siger, Kristen?

PROF. BORNEMAN

Vil du se her — Udstillingskataloget. Staar her ikke: Strandgaard, Billedhugger, Paris — for Tiden Savoyhotellet, København?

FRU BORNEMAN

Ja, hvad saa?

PROF. BORNEMAN

Husker du, jeg fortalte dig i Morges om den ækle Statue, jeg havde set paa Udstillingen?

FRU BORNEMAN

Den, som lignede Karen?

PROF. BORNEMAN

Den er netop af denne samme Strandgaard, som for ikke et Kvarter siden har besøgt Karen i vort Hjem.

FRU BORNEMAN

Men hvad er dog det her, Kristen! Det er jo noget — vi kan jo ikke engang tale med Karen om det.

PROF. BORNEMAN
(ringer paa Pigen)
Vi maa netop tale med Karen om det. Her maa skaffes Klarhed i det her. Jeg faar ikke Ro, før jeg faar Besked.

FRU BORNEMAN
Men hvad vil du da sige?

HANSINE
(ind fra venstre)

PROF. BORNEMAN
Jeg vil gerne tale med min Datter Karen. Vil De bede hende komme nu med det samme. (HANSINE ud) Klar Besked maa vi have, Cecilie. Uvisheden er tifold værre. Du kan jo da forstaa, der maa være noget under det — det er jo ikke de rene Tilfældigheder, det her.

FRU BORNEMAN
Fremfor alt, Kristen — gaa læmpeligt til Værks.

KAREN
(ind, ser paa Forældrene. Da ingen af dem begynder)
Hansine sagde, du vilde tale med mig.

PROF. BORNEMAN
(rækker hende DR. SCHOU's Brev)

KAREN
(læser det bevæget)
Ja, det er rigtigt nok.

PROF. BORNEMAN
Og du har ikke nogen — yderligere Bemærkning at tilføje?

KAREN
(ser uforstaaende paa Faderen)

FRU BORNEMAN
Vi forstaar det ikke, lille Karen, saadan som du altid har talt om Doktor Schou og været overfor ham. Det har gjort os saa ondt, og vi forstaar det ikke.

PROF. BORNEMAN
(da KAREN stadig tier)
Er du bundet til en anden?

KAREN
Nej.

FRU BORNEMAN

Saa forstaar vi det slet ikke. Og du vil ikke hjælpe os, Karen?

KAREN

Der viste sig altsaa at være en Hindring. Om denne Hindring laa hos ham eller hos mig — det kan jeg ikke selv afgøre i Øjeblikket. (Træt) Men I maa ikke spørge om mere.

PROF. BORNEMAN

Har du ikke noget at betro mig, Karen? Vi kan jo gaa ind til mig. Du ser ud, som om der var noget, der tyngede din Samvittighed.

KAREN

(ryster paa Hovedet)

PROF. BORNEMAN

Eller vil du hellere betro Moder det?

KAREN

Nej. I maa ikke spørge mig mere.

PROF. BORNEMAN

Husk paa, Karen, det at gaa til Bekendelse, aabent og frit — det er Vejen.

KAREN

Det, her er Tale om, har I ingen Ret til at spørge om.

FRU BORNEMAN

(med et ængsteligt Blik paa Faderen)

Hvis du ikke selv føler Trang til at lette dit Hjerte nu, Karen — saa vil vi heller ikke trænge ind paa dig. Vi troede blot, vi maaske kunde hjælpe dig over noget.

KAREN

I maa da kunne forstaa, der er Ting, man helst vil klare selv.

FRU BORNEMAN

(med et bedende Blik paa Faderen)

Ja ja da. Som du vil, Karen.

PROF. BORNEMAN

(med Dirren i Stemmen)

Men saa er der noget andet, Karen, noget som vi har en uafviselig Ret til at faa Besked om, og som det er din datterlige Pligt —

FRU BORNEMAN

(vil lægge sig imellem)

Fader, ikke nu!

PROF. BORNEMAN
(i Sindsoprør)

Jo, netop nu!

FRU BORNEMAN

Jeg ser, Karen er ikke vel.

PROF. BORNEMAN

Det er aldeles ligegyldigt. — Karen, svar mig, ærligt og sandt — har du staaet Model for Billedhugger Strandgaard?

KAREN
(bider Læberne sammen og tier)

PROF. BORNEMAN

Ved du eller ved du ikke, at du i dette Øjeblik staar udstillet offentlig — nøgen og med fuldstændig Portrætlighed, saa enhver fra Gaden kan gaa op og se dig?

FRU BORNEMAN

Du maa da vide, Karen, om du har noget med det at gøre.

KAREN

Jeg har ikke vidst noget om det før i Dag.

PROF. BORNEMAN

Det er ikke noget Svar, det er jo bare Udflugter. Men du kender altsaa denne Strandgaard, og du har talt med ham her lige nu — det vil du vel ikke nægte?

KAREN

Jeg har kendt ham i Paris.

PROF. BORNEMAN

Godt! (Gaar ud i Entreen for at tage Overtøj paa).

FRU BORNEMAN
(bestyrtet efter ham)

Hvad er det, du vil?

PROF. BORNEMAN
(mens han tager Tøj paa)

Hvad jeg vil? Jeg vil have fat i den Slubbert. Kræve ham til Regnskab for hans uhørte Frækhed.

FRU BORNEMAN

Lad os dog tale besindigt om det først.

PROF. BORNEMAN

Her maa handles straks. Jeg vil forlange

Statuen fjernet endnu i Dag og ham selv draget offentlig til Regnskab!

KAREN

For min Skyld, Fader, lad være!

FRU BORNEMAN

Kom dog ind og lad os —

PROF. BORNEMAN

Ikke Tale om —

KAREN

(med en fortvivlet Beslutning)

Saa lad mig da selv i Guds Navn gaa til ham!

PROF. BORNEMAN

(hidsig)

Skal vi holde Guds Navn udenfor denne skidne Affære!

KAREN

Fader! (Søger at holde ham tilbage).

PROF. BORNEMAN

Slip mig! Hvor har jeg lagt Kataloget med hans Adresse?

(Ind i Stuen igen for at lede efter det).

FRU BORNEMAN
(prøver ogsaa at holde ham tilbage)

Jeg er saa bange, Kristen, du ikke vil taale den Sindsbevægelse at tale med ham. Du ryster jo af Ophidselse allerede.

KAREN

Jeg ved det, jeg som kender ham — det vil ikke blive andet end en krænkende Ydmygelse for dig, og det vilde gøre mig saa ondt, Fader.

PROF. BORNEMAN

Om I saa løber skrigende efter mig paa Gaden, saa vil jeg have det her igennem. Jeg *vil* have min Krig ført igennem, om det saa skal blive offentlig Skandale!

KAREN
(med Vægt)

Skandalen kunde blive større, end du aner, Fader.

PROF. BORNEMAN

Jeg ser ikke, den kan blive større, end den er. (Faar Øje paa Kataloget). Naa der! (Gaar igen).

FRU BORNEMAN

Kristen dog, ser du ikke, Karen besvimer. Kom dog og hjælp!

KAREN

(der er sunken bleg om paa en Stol)

Jeg har staaet i Forhold til den Mand i Paris — nu ved I det!

(Pinlig Pause).

FRU BORNEMAN

(klapper i sin Fortvivlelse Karen mekanisk paa Hovedet).

Mit stakkels Barn!

PROF. BORNEMAN

(med tilkæmpet Ro)

Han har altsaa forført dig. Saa faar vi altsaa haabe, der er saa megen Rest af Æresfølelse igen i Pjalten, saa han gifter sig med dig. (Tager Hat og Paraply, som han havde lagt fra sig paa Bordet).

KAREN

(med et sidste Opbud af Kraft)

Det er mig, der har afbrudt Forholdet. Lige nu har jeg vist ham tilbage for sidste Gang.

PROF. BORNEMAN

Saa meget desbedre, hvis Hindringen kun ligger hos dig. Saa er der altsaa Haab endnu.

(Gaar ud igennem Baggrunden i heftigt Sindsoprør).

FJERDE AKT

Professor Bornemans Studereværelse i Skumringen.

Paa venstre Sidevæg to Fag Vinduer. Paa Baggrundsvæggen længst til venstre en Pult. Til højre for denne Enkeltdør ind til Dagligstuen. Resten af Baggrundsvæggen indtages af Bogreoler. Paa højre Sidevæg nærmest Baggrunden Dør til Entreen. Midt paa samme Væg Kakkelovn. Længst fremme Bogreol.

Midt i Stuen stort Arbejdsbord med Stole ved. Bordets Længderetning parallel med Baggrundsvæggen.

Fru Borneman sidder ubevægelig foran Kakkelovnen og stirrer ind i Ilden.

Hansine kommer ind fra højre med en tændt Lampe, som hun sætter paa Arbejdsbordet. Hun trækker Gardinerne for.

Fru Borneman

Hvis der kommer nogen og spørger efter min Mand eller mig, saa er vi ikke hjemme for nogen. Forstaar De, Hansine?

HANSINE

Ja vel.

(Pause)

FRU BORNEMAN

(som en, der udfører en hypnotisk Ordre)

Tøjet er vel lagt i Blød?

HANSINE

Ja.

FRU BORNEMAN

Og De har husket — det fine for sig?

HANSINE

Ja.

FRU BORNEMAN

Det er godt.

(HANSINE ud til højre. FRU BORNEMAN sidder stadig ubevægelig. Saa hører hun, der bliver gaaet med Entrédøren, rejser sig, lytter og aabner Døren til højre.)

FRU BORNEMAN

Jeg har sat mig herind, Kristen, for at være uforstyrret.

PROF. BORNEMAN

(ind fra højre. Han ser ældet og ligesom mindre ud)

FRU BORNEMAN
(betragter ham spændt)

Traf du nogen?

PROF. BORNEMAN
(tonløst)

Ja.

FRU BORNEMAN

Hvordan — tog han det?

PROF. BORNEMAN
(synker træt ned paa en Stol)

FRU BORNEMAN
(bevæget)

Stakkels Kristen, hvor det har taget paa dig.

PROF. BORNEMAN
(næsten hulkende)

Hvad har jeg gamle Mand gjort, hvad har jeg gjort! (Rejser sig og gaar op og ned). Fire af mine Børn har jeg selv maattet begrave, en voksen Datter uhelbredelig sindssyg — det har jeg maattet opleve, og jeg siger dig, det var alt sammen for ingenting at regne imod det Slag, der nu har ramt mig.

FRU BORNEMAN

Du vilde det selv, Kristen.

PROF. BORNEMAN

(med et dybt Suk)

Ja, jeg vilde det selv.

FRU BORNEMAN

Baade Karen og —

PROF. BORNEMAN

(heftig)

Nævn mig ikke det Navn! — Men jeg anede jo ikke, hvad der ventede mig endnu. Ja, det havde sandelig været mig bedre, om jeg havde lukket mig stille inde med min Sorg og min Skam. — Der kommer jeg op for i min krænkede Faderrets og Moralens Navn at drage en mig vildfremmed Mand til Regnskab. Fyldt af Harme, som jeg var, traadte jeg op med Myndighed og med heftige Trusler som overfor en fejg Usling, der har forført en Pige — og med ét Ord, med ét Ord tilføjede den Mand mig et saadant Slag, at jeg pludselig blev den lille og næsten maatte bede ham om Undskyldning for min Næsvished.

FRU BORNEMAN

Men du godeste Gud, hvad har han da kunnet sige værre, end hvad vi allerede selv vidste?

PROF. BORNEMAN

Hvad han kunde sige? Han saa ganske uforstaaende paa mig og sagde — (Han kan ikke faa Ordene over sine Læber).

FRU BORNEMAN

Men hvad sagde han dog!

PROF. BORNEMAN

— Deres Datter var ikke Jomfru, da *jeg* lærte hende at kende — andet sagde han ikke!

(Bevæget Pause)

FRU BORNEMAN

(sætter sig, overvældet, men med ydre Fatning)

PROF. BORNEMAN

Jeg har gaaet i Rette med Vorherre hele Vejen hjem — Gud forlade mig min Synd! Men jeg fatter det ikke. Jeg fatter ikke, hvorfor jeg paa mine gamle Dage skal straffes saa uforstaaeligt haardt. Netop paa det Punkt, hvor jeg ved med mig selv, at jeg

aldrig, aldrig har set igennem Fingre med mine Børns Opdragelse. Paa det Punkt ved jeg min Samvittighed ren — det være sagt uden Selvretfærdighed. Jeg har ransaget og søgt min egen Livsførelse igennem fra Ende til anden, men jeg kan ikke finde Stedet. For et Sted maa der jo være, et Sted, hvor man kan lægge Fingeren og sige: Her er Aarsagen! Ét Sted maa der jo være en Grund til, at Guds Straf rammer os saa sønderknusende som i dette Øjeblik. Guds Straffedom er aldrig meningsløs.

FRU BORNEMAN

Saa maa Skylden altsaa ligge hos mig, siden vi har været to om at opdrage vore Børn.

PROF. BORNEMAN

Hos dig?

FRU BORNEMAN

Ja.

PROF. BORNEMAN

Hvad mener du dog?

FRU BORNEMAN

Det, *du* vil kalde en god Samvittighed paa

det Punkt — det har jeg ikke. Det skylder jeg at bekende for dig nu. Men jeg har i alt Fald handlet i den Tro, at jeg gjorde det rigtige.

PROF. BORNEMAN

Men hvad har du da gjort, Menneske!

FRU BORNEMAN

Jeg *vidste*, Karen levede sammen med Strandgaard i Paris.

PROF. BORNEMAN
(forfærdet)

Du vidste —

FRU BORNEMAN

Ja.

PROF. BORNEMAN

Du maa jo ikke vide, hvad du selv siger — du maa jo være blevet syg, Cecilie.

FRU BORNEMAN
(ryster paa Hovedet)

Jeg er fuldt tilregnelig, min Ven.

Prof. Borneman
Havde Karen bekendt det for dig?

Fru Borneman
Aldrig. En velvillig Sjæl skrev det til mig fra Paris, dengang Karen var dernede for tre Aar siden — men jeg tog intet Hensyn til det.

Prof. Borneman
Hvad er det, du siger, du tog —

Fru Borneman
Jeg tog intet Hensyn til det. For det første var det jo alligevel for sent, da jeg fik det at vide — Ulykken var jo sket.

Prof. Borneman
Og for det andet —

Fru Borneman
(med Vægt)
For det andet ansaa jeg ikke Ulykken for saa stor, som de fleste andre vel havde gjort i mit Sted . . .

PROF. BORNEMAN

Forstaar jeg ikke mere de Ord, jeg hører, eller — (Støtter sig til en Stol, svimmel). Det er, som Jorden rystede under mine Fødder . . . (Med tilkæmpet Fatning). Og mig, din Husbond, viste du ikke engang Brevet!

FRU BORNEMAN

Det Brev har jeg aldrig vist nogen.

PROF. BORNEMAN

Syndigt og egenmægtigt har du handlet — men det faar du selv forsvare overfor Gud . . . Og da Karen kom hjem fra Paris —

FRU BORNEMAN

Jeg har aldrig med et Ord antydet noget overfor Karen.

PROF. BORNEMAN
(sønderknust)

Sandelig, Guds Straffedom er ikke tilfældig.

FRU BORNEMAN

Ja, saadan maa du vel se det — fra dit Standpunkt . . .

PROF. BORNEMAN

Ulyksalige Moder — du vil komme til at svare for meget paa Dommens Dag.

FRU BORNEMAN

Jeg er mig Ansvaret fuldt bevidst, baade overfor Gud og Mennesker.

(Pause.)

PROF. BORNEMAN

Maa jeg se det Brev.

FRU BORNEMAN

Da du var gaaet før, og Karen fortvivlet gik ind paa sit Værelse, ledte jeg det gamle Brev frem fra mine Gemmer og sendte Hansine ind til hende med det og lod hende sige, at *det Brev havde aldrig andre læst end jeg!* Paa den Maade tror jeg, det er kommet til at gøre sin Gavn, omend noget anderledes, end det oprindelig var ment . . .

(Pause.)

PROF. BORNEMAN

Jeg er rystet i mit Inderste over, hvad du har gjort, men rent ud forfærdet er jeg over din — letfærdige Opfattelse af en ung

Piges Uskyld og Renhed. Hvor i al Verden kan en Moder —

FRU BORNEMAN

Maaske netop en Moder, hvis hun da vil se og forstaa . . .

PROF. BORNEMAN

Jeg ved ikke mere, hverken hvad jeg skal tro eller hvem jeg skal tro. Saa sig dog, du lyver, Cecilie — sig dog, du lyver dig Skyld paa, for at dække dit Barn!

FRU BORNEMAN

Jeg lyver mig ingen Skyld paa, Kristen.

PROF. BORNEMAN

Hvad er det for en Afgrund af Rædsel, jeg pludselig ser for mig! Min egen Hustru, mit eget Barn! —

Men en Grund maa du jo dog have haft, ulykkelige Menneske, en Grund maa der jo dog have været til den fortvivlede Synd, du har begaaet!

FRU BORNEMAN

Ja — jeg *har* haft en Grund. I samfulde ti Aar har jeg gaaet og tiet den for dig.

Hver Dag i de Aar har jeg gaaet og stridt for at holde den hos mig selv og skaane dig. Men nu kan jeg ikke mere. — Gertruds Ulykke er Grunden.

PROF. BORNEMAN

Gertruds Ulykke? Hvad i al Verden har den med det her at gøre?

FRU BORNEMAN

Fat dig et Øjeblik, kære Kristen, og hør paa mig. Nu *maa* jeg have talt ud engang. —

Den Dag altsaa, da Karl Herman i sin Tid kom til dig og anholdt om Gertrud, da *var* han og Gertrud allerede forlovede og havde været det hemmeligt i lang Tid. Naa, men du havde altsaa erfaret gennem „velvillige“ Sjæle, at den unge Mand ikke havde nogen „ren“ Fortid — hvad han jo heller ikke havde.

PROF. BORNEMAN

Det var en rigtig ækel Person, den Karl Herman.

FRU BORNEMAN

Det ved jeg ikke, hvad jeg skal sige til, kære Kristen — men du forhørte ham i

alt Fald, som om det var en ren Forbryder, du havde for dig, og det hele forløb saa pinligt, at han gik harmfuld bort. Og Gertrud var du jo ikke langt fra at tage paa samme Maade, da du først havde tvunget hende til at bekende, at hun *vidste,* med hvem hun havde indladt sig — paa det Punkt havde han da været honnet nok.

PROF. BORNEMAN

Jeg vilde gøre det samme den Dag i Dag, hvis en kom og jeg havde Mistanke.

FRU BORNEMAN

Men du saa ikke Følgerne af, hvad du gjorde. I det Øjeblik, du gik ud af Stuen og jeg var alene med hende, var det, ligesom noget sprang i Pigebarnet, og bagefter sank alt sammen i hende. Heller ikke senere lagde du Mærke til, hvordan hun efterhaanden sank hen i sløvt Tungsind, indtil Ulykken en Dag skete. Ja, saa forfærdeligt er det, at jeg selv nu næsten ikke kan fortælle det. — Naa, det var altsaa den Dag ude paa Landet, mens du var inde i Byen endnu. Børnene var jo til Sommerbal og skulde overnatte ude, men Gertrud var altsaa blevet hjemme. Jeg sad alene i Have-

stuen henad Aften. Saa kommer pludselig Hansine styrtende ind med Rædselsbudskabet —

PROF. BORNEMAN

(ser uforstaaende paa hende)

Du fortæller mig jo ikke andet, end hvad jeg ved, Cecilie.

FRU BORNEMAN

Jo, desværre. Hansine kom altsaa styrtende ind og skreg op noget, jeg ikke forstod. Lidt efter kom de saa med Gertrud. . . De havde fundet hende paa Landevejen, hvor hun gik splitternøgen om og antastede de forbigaaende Mandfolk. (Brister i Graad.)

PROF. BORNEMAN

(synker sammen)

Herre min Gud! Herre min Gud!

FRU BORNEMAN

(tørrer sine Øjne og fatter sig)

Nu ved du altsaa Sammenhængen. — Fra den Dag fik jeg mine egne Tanker om den Slags Ting, og jeg begyndte at tale med vor gamle Læge derom. Han gav mig Ret til sidst. I alt Fald indrømmede han mig,

at Katastrofen muligvis ikke var indtraadt var Gertrud blevet gift.

PROF. BORNEMAN

Hvad vidste han om det?

FRU BORNEMAN

Aa, han vidste endda mere, end han vilde være ved — det mærkede jeg godt. — Jeg forstod pludselig det hele. Der havde Gertrud og Karl Herman altsaa gaaet og været hemmelig forlovede i lang Tid — denne farlige Forlovelsestid, hvor to unge Mennesker hidser hinandens Sanser op, uden at kunne give sig hen. Saa bliver Forholdet pludselig afbrudt. Lad være, hun har haft sygelige Anlæg — skønt vi har jo aldrig mærket noget — alt, hvad der var stemt kunstig op i hende, det skaffede sig altsaa Luft nu, men ad gale Veje. Men det er det forfærdelige ved det, og det kommer jeg aldrig ud over — det kunde maaske have været undgaaet. Der er noget dér, der er stærkere end vi, og som hævner sig. —

Du aner overhovedet ikke, hvad en Moder gaar igennem med voksne Døtre, som ikke bliver gift, mens Tid er — hvis hun da har Øjne til at se med. —

Der maa være en Fejl dér — noget, vi Mennesker har indrettet galt . . .

PROF. BORNEMAN

Jeg kommer aldrig til at give dig Ret, aldrig — selv nu, hvor jeg føler den allerdybeste Medlidenhed med dig. Vi kristne Mennesker har under alle Forhold kun én Ting at gøre: at følge Guds Bud, hvor urimelige de end monne synes os i Øjeblikket. Det er den *eneste* Rettesnor, vi har.

FRU BORNEMAN

Ja ja, saa faar vi jo holde hver paa sit. Men fra den Dag af har jeg — efter modent Overlæg — gjort mit til, at vore Børn kunde leve deres erotiske og øvrige Ungdomsliv saa frit som muligt. Resultatet af din Opdragelse, kære Kristen, er stakkels Gertrud, der nu sidder uhelbredelig syg paa en Galeanstalt. Resultatet af min Opdragelse er altsaa Karen. Jeg ved ikke, om det er syndigt at sige det, men jeg føler mig mindre skyldbetynget, end om det havde været omvendt.

PROF. BORNEMAN

(sidder tavs og stirrer frem for sig)

FRU BORNEMAN

Ja, nu har jeg altsaa betroet dig de eneste Hemmeligheder, jeg nogen Sinde har haft for dig. Nu vil du maaske komme til at se Karens Opførsel i et andet Lys og dømme hende paa en anden Maade, end du ellers vilde have gjort. Uden at hun ved af det, er det mig, der har staaet bag, mig, der har set igennem Fingre, og jeg tager gerne Ansvaret paa mig.

KAREN

(kommer stille ind fra Baggrunden, hvor hun bliver staaende uvis et Øjeblik. Hun ser fattet ud).

FRU BORNEMAN

(rejser sig og sender hende et Blik, som om hun vilde sige: Kom kun!)

KAREN

(kaster sig grædende om hendes Hals og udbryder):

Mor, Mor — Brevet!

FRU BORNEMAN

(klapper hende bevæget)

KAREN

Og der har jeg gaaet i alle de Aar og ikke vidst, hvad jeg havde for en Moder!

FRU BORNEMAN
(klapper hende igen, men gør hende samtidig med et bedrøvet Blik opmærksom paa Faderen, der sidder stille og sammensunken).

KAREN
(ser et Øjeblik smertelig berørt paa hans ældede Skikkelse).
Ja, Fader, det gør mig saa ondt, saa ondt at se din fortvivlede Sorg, og jeg vilde føle det tusinde Gange lettere, om jeg virkelig var mig nogen Brøde bevidst, saa jeg kunde kaste mig for dine Fødder og bede om din Tilgivelse. Men jeg kan det ikke.

PROF. BORNEMAN
(stille fortvivlet)
Stakkels forvildede Barn! Ikke engang Syndsbevidsthed har du — hvor er saa Frelse mulig?

KAREN
Syndbevidsthed — nej, jeg har den ikke. Men nu vil jeg bede jer begge to høre rolig paa, hvad jeg har at sige. Saa kan I bagefter dømme eller frikende mig, naar jeg først er rejst.

FRU BORNEMAN
Du rejser altsaa?

KAREN

Jeg rejser i Aften.

FRU BORNEMAN

Hvad har du at sige os, Karen?

KAREN

Jeg vilde saa gerne rejse herfra i Fred og Forstaaelse, hvis Forstaaelse er mulig. Før, da jeg syntes, at alt var saa fortvivlet, tænkte jeg blot paa at flygte min Vej og saa bagefter skrive jer til og retfærdiggøre mig, men da Brevet kom, saa kunde jeg ikke. Saa følte jeg, jeg fik aldrig Fred, hvis jeg ikke fik talt ud engang.

PROF. BORNEMAN

(prøver at være rolig — men Stemmen dirrer)

Ja ja da, mit Barn, saa sig frem, hvad du har paa Hjerte.

FRU BORNEMAN

Vi skal høre rolig paa dig, Karen.

KAREN

Tak!

(Hun sætter sig ved Arbejdsbordet, med Ansigtet mod Tilskuerne. PROF. BORNEMAN sidder til venstre, FRU BORNEMAN til højre).

KAREN

Ja, det er altsaa Summen af det: Jeg har været to Gange gift.

PROF. BORNEMAN

Lad os ikke besmykke vore Gerninger med Ord — du mener altsaa staaet i Forhold til to Mænd.

KAREN

Jeg mener, at jeg to Gange i mit Liv — med Aars Mellemrum — har skænket den Mand, jeg elskede, min Sjæl og mit Legeme med det faste Forsæt at blive ham tro til Døden. Saa kan vi jo kalde det, hvad vi vil.

PROF. BORNEMAN

(tonløst)

Han havde altsaa Ret, den anden . . .

FRU BORNEMAN

To Gange i dit Liv — hvordan har det dog kunnet gaa saadan for dig, Karen?

KAREN

(bevæget)

Han, der var min Ungdoms første Kær-

lighed, døde. I har aldrig kendt ham, desværre, for han var det bedste og ædleste Menneske, jeg har truffet. Han var ung Journalist og begyndende Forfatter. Om at gifte sig paa almindelig Vis kunde der ikke være Tale. Han fortjente ingen Ting paa sine Bøger, han oplevede knap nok at se sit Talent og sin Stræben anerkendt — det kom først efter hans Død. Som Journalist tjente han lige til sit Ophold — det gjaldt jo for ham for hans Fremtids Skyld om at paatage sig saa lidt Arbejde som muligt for at faa Tid til det egentlige. Og jeg — jeg levede jo næsten udelukkende af *jer* dengang. Men vi syntes ikke, det burde hindre os i vor Kærlighed. Og naar vi elskede hinanden ærligt og inderligt, hvorfor skulde vi saa ikke give os hen til hinanden? Vor Lykke blev jo ikke mindre, fordi vi holdt den for os selv. — Kun to Aar forundtes det os at leve saadan. Saa døde han pludselig. Ja, naar jeg nu tænker tilbage paa den Tid, saa forstaar jeg ikke, hvor jeg fik Kraft fra til at gaa det alt sammen igennem, afskaaret som jeg var fra at betro min Sorg til nogen. Tænk jer at gaa herhjemme med Hverdagssmil paa Ansigtet og Døden i mit Hjerte. (Med Smil gennem Taarer). Jeg vidste jo ikke dengang, hvad for en Moder jeg havde!

FRU BORNEMAN

(bevæget)

Stakkels Karen!

(Pause)

KAREN

Saa var det, jeg kom til Paris — et Par Aar efter. Og da jeg havde været der nogen Tid, var det, ligesom Livet begyndte at bølge i mig igen. Der traf jeg min anden Mand. — For at være retfærdig mod mig selv, maa jeg skelne imellem, hvordan jeg nu ser ham, og hvordan jeg saa ham dengang. Sikker paa sig selv og sin Fremtid var han, saa han bredte Tryghed om sig i vide Kredse. Nøjsom og sej som den Arbejdersøn, han var. Altid lige bus paa Livet. Han stod dengang i sin Kunstnerkamps Begyndelse, sled i det med sammenbidte Tænder og levede af sin egen Trods. Han ligefrem smittede mig og andre med sin stærke Tro paa Livet og Fremtiden. Jeg følte mig saa tryg i hans Nærhed, og saa behandlede han mig altid med en egen kejtet Ridderlighed, der rørte mig. Saa kom Foraaret i Paris! I ved ikke, hvad Foraar i Paris vil sige. Man løftes ligesom ud af sig selv, og jeg følte saadan en dejlig Længsel efter endnu engang at blive noget for et Men-

neske. Og en Aften, da vi stod sammen paa Montmartre og saa ud over Millionernes By, som han engang skulde erobre, sluttede vi Pagt for Livet. Meget at leve af havde vi jo ikke, men vi fik dog et lille Hjem for os selv, og jeg havde igen den dejlige Fornemmelse, at der var Mening i min Tilværelse, Mening ud over Øjeblikket. Jeg ved ogsaa og følte ogsaa, at jeg var noget for ham i hans Kunst — jeg gik jo næsten lige saa meget op i den som han selv.

FRU BORNEMAN

Men hvorfor giftede I jer da ikke ganske almindeligt, naar I alligevel havde Hjem og vilde blive sammen?

KAREN

Det kunde vi i og for sig godt have gjort, men for vor egen Skyld var det jo ganske ligegyldigt. Det har jo kun nogen Betydning, naar der kommer Børn, og saa er det jo altid tids nok.

PROF. BORNEMAN

(skarpt)

Og *os* skyldte du ikke noget Hensyn?

KAREN

Han havde ikke bestaaet Prøven som Svigersøn her i Huset.

PROF. BORNEMAN

(tier, smertelig berørt).

FRU BORNEMAN

(misbilligende)

Karen!

(Pause).

KAREN

Ja, saadan tegnede altsaa alt lyst og godt de første Par Aar, til jeg en skønne Dag —

FRU BORNEMAN

Hvad for noget?

KAREN

(bedrøvet)

Til jeg en Dag saa, at det var Blændværk alt sammen. Han var mig utro . . .

PROF. BORNEMAN

Selvfølgelig. Hvad skulde binde ham?

KAREN

Ja, saadan noget hænder jo ogsaa i regulære Ægteskaber.

FRU BORNEMAN

Og saa?

KAREN

Saa brød jeg vort Forhold af, straks og uigenkaldeligt. Den Grund, der var bygget paa, var styrtet sammen. — Godt, vi ingen Børn havde, da det skete! — Ja, nu, da jeg fortæller det, saa lyder det saa lidenskabsløst og lige til, men dengang, i det Øjeblik, jeg fik Visheden i Hænde — det var, som en hel Verden sank i Grus for mig, og der stod kun én Ting igen i Grushoben — et forvrænget og karikeret Billede af den Mand, jeg havde troet paa og set op til. Hvor jeg før havde været blind, der blev jeg seende nu, ubarmhjertig seende — det var første Gang i vort Samliv, jeg saa, at han spiste med Kniv! (Efter en lille Pause). Ja, saadan ser altsaa jert „fordærvede" Barns Livsskæbne ud!

PROF. BORNEMAN

Ja, i Sandhed, et fordærvet Barn af en

fordærvet Tid, der kalder *det* et Forsvar! Men hvor skal ogsaa den Tid ende, der ikke længer *vil* se Forskel paa Tugt og Utugt? Men tro mig, Straffen udebliver ikke, den velfortjente Straf!

KAREN

Jeg ser ingen Grund til Straf, hverken for mig eller andre.

PROF. BORNEMAN

Saa længe du ikke vil se det, er heller ingen Redning mulig!

KAREN

Det havde jo været ulige lettere for mig, om i min første Ungdom en præsentabel Mand med Papirerne i Orden og en økonomisk sikret Fremtid var kommet og villet haft mig —

PROF. BORNEMAN

Lettere for dig! Hvem siger, at Livet skal være let? Hvor staar *det* skrevet? Det er *netop* den Slags Anskuelser, der er Djævelens Lokkemad! Og dog havde jeg kunnet tilgive dig alt, din Letfærdighed og din Trods, havde

du taget Følgerne og faaet Børn! Om du saa havde haft ti uægte Børn — hellere det end ingen! Men du har formastelig trodset selve Naturens Bud, som igen er Guds Bud!

KAREN

Tror du, det er af Formastelighed, jeg har handlet? Tror du da, jeg er et rent Umenneske af en Kvinde, der aldrig skulde have følt Længsel efter et lille Barn? Din Harme rammer ikke mig, men det Samfund, der ikke anser det for sin uafviselige Pligt at anerkende Menneskets *Ret* til at faa Børn, netop Ret og ikke som nu, et Privilegium, der er forbeholdt de rigeste og de fattigste. Vi er Tusinder, hvem denne Ret er frakendt, Tusinder, baade Mænd og Kvinder, men vi er ogsaa Mennesker, Mennesker med Kærlighedslængsler og Kærlighedsdrifter, og vi vil ikke lade os snyde for det bedste i Livet!

PROF. BORNEMAN
(harmfyldt)

Det siger jeg dig: Saa gammel jeg er, saa vil jeg, de Aar, jeg har igen, ikke unde mig Hvile nogen Dag, men svinge over Tiden det Tugtens Ris, den trænger saa højligen til. Har Vorherre ment noget med at give

mig en Tøjte til Datter, saa maa det vel være det. Tro mig, du skal ikke have syndet forgæves!

FRU BORNEMAN
(bebrejdende)

Kristen!

KAREN
(forarget)

Tøjte af en Datter — det er netop det Raab, der lyder efter os fra de Spidsborgere, der grunder deres anerkendte Ægteskaber paa de mest fedtede Beregninger, med det eneste Resultat at sætte nye, lige saa fedtede Spidsborgere i Verden! Det manglede blot, at de skulde have Lov til at se ned paa os og bestemme over os, der betaler deres Børn, men ikke ogsaa har i Sinde at lade os berøve den skønneste Lidenskab, der er Menneskene skænket!

PROF. BORNEMAN

Den er skænket Menneskene i et Formaals Tjeneste, et Formaal, der er selve Livets Maal!

KAREN

Livet har ikke andre Maal end dem, vi

selv sætter os! — *Tøjte* af en Datter — det er én Gang før i Dag blevet slynget mig i Ansigtet af den høje Herre, der gjorde mig den Ære at bejle til mig. Den „frisindede“ Doktor! Havde jeg været Enke eller fraskilt — han havde taget mig! Men jeg havde bare elsket — det stødte hans „Skønhedssans“! Som for en pestbefængt gøs han tilbage for mig! Saadan tænkte og følte Frisindet, det „anerkendte“ Frisind. Det anerkender *Mandens* Frihed — Gudbevares! Men tro mig, den Dag vil komme, da ogsaa *vi* vil kræve det som vor Ret — Lov til at leve vort Liv, som vi vil og som vi kan, og være lige gode for det. Jeg ved godt, det er ikke noget Ideal, men bare en Nødhjælp, til engang Tiden igen anerkender hvert Menneskes Ret til at leve videre i Slægten.

PROF. BORNEMAN

(stirrer forfærdet frem for sig)

Saa hellere Vanvid end dette!

KAREN

Du kender hverken Tiden eller Livet, saadan som det virkelig er. Jeg har været der, hvor Kampen for Brødet gaar løs paa Næverne, og jeg kan forsikre dig, dér ser

meget anderledes ud end i en Embedsmands stille Stue. — Men jeg tror, *du* forstaar mig, Moder, og inderst inde giver mig Ret.

FRU BORNEMAN

Jeg tor mine Hænder, Karen — jeg tør ikke tænke saa langt . . .

KAREN

Ja ja da. Men det kan jeg forsikre jer — skønt jeg ikke synes, *min* Skæbne har været misundelsesværdig — jeg byttede ikke med mine stakkels værdsatte Søstre. Jeg *har* dog levet engang i det Par Ungdommens Aar, vi Mennesker faar en eneste Gang i vort Liv, og som aldrig, aldrig kommer igen. Hvad har *de* haft ud af deres tvungne Pligt og Dyd andet end Bitterhed, Bitterhed og Tomhed? Jeg har dog *følt* Livets Fylde i mig, mens Tid endnu var, og jeg fortryder det ikke!

PROF. BORNEMAN

(kæmper imod for ikke at overvældes af sin Bevægelse)

Jeg husker den Aften, du var født, Karen — det havde kostet din Moder mange Smerter — og jeg var første Gang inde at se dig. Saa gik jeg ind i mit Lønkammer og tak-

kede Gud, fordi en ny lille Sjæl var blevet betroet til min Varetægt. Jeg tænkte ikke dengang, at jeg en Dag som gammel Mand skulde opleve den Sorg at se mit eget Barn i Satans Vold.

(Han synker sammen)

FRU BORNEMAN

(gaar hen og klapper ham mildt)

Stakkels Fader!

KAREN

(betragter Forældrene bevæget)

Ja — stakkels Fader! Tro ikke, *mit* Hjerte er af Sten. — Den Sorg, *jeg* har gjort *dig*, kan ikke være større end den, jeg selv føler i dette Øjeblik, hvor jeg maaske ser dig for sidste Gang. Men jeg kan jo ikke gøre for, jeg er Barn af en Tid, du ikke forstaar. Vi har jo aldrig villet hinanden noget ondt — men det maa vel være Livets Lov, at intet nyt ser Dagen uden Smerte . . .

(Hun gaar stille ud)

